

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖG

IN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 17 JUNI 1917.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

En fransk skaldinna på 1500-talet.

HUR HAR EJ KVINNAN tagat i förgångna tider. Under det att mannen talade, under det att han sjöng ut sitt hat och sin kärlek, sitt svärmod och sin lycka och i kraft af själfva utformandet steg till en högre fullhet af lif, förblef hon stum.

Dock ej alltid! Afven ifrån gamla tider nå oss rösterna från några kvinnor, som brutit förseglingen till sitt hjärtas kammare, som djärfvis höja sin röst till frigörelse och själfstegring, och vi hafva nu genom dem lyckan att äga vänner, som vi eljes ej skulle känna och att tränga in i känslövärldar, som eljes skulle vara förborgade för oss. Så viktigt är detta för oss, att det förefaller vara en orimlighet, som skulle rubba grundvalen för en stor del af vår kännedom om medeltidens sätt att tänka och känna, om vi t. ex. ej ägde i behåll Heloises bref till Abailard, så fyllda af en tuktad lidelses eruptiva utbrott.

Vidt skild från Heloïse är Louise Labé, en fransk skaldinna från 1500-talet, som talar till oss med en stämma, så olik den förslummas, som medeltidens teologi är olik renessansens tankevärld. Borta är den räddhågade bäfvan för sinnenas demoniska makt, bortå blygseln och skuld-känslan! Hvad vi möta i stället är ett kvinnohjärta, nakat och skälfvande, jublande och klagande, som biktat allt om sig själf med den värdiga öppenheten hos den, som tagit sitt parti och gifvit sig i en stor känslas makt utan baktanke, utan återvändo.

Det ser ofta ut — det gäller ännu i vår tid, fast det varit fallet i långt högre grad förut — som om kvinnan, hvilken diktar om sitt eget hjärta, vore i särskild grad ett begärligt byle för all sköns förtal och för pöbelns råaste beskyllningar. Hon är en fredlös, som ingenstädes går säker. Och att tolka sitt känslolif har för henne sålunda ofta blifvit att riskera dess prostituerande.

Louise Labé har sannerligen ej gått fri ifrån samtidens och eftervärldens beljugande af hennes lefverne och från vulgära kommentarer till hennes dikter. Moderna franska forskare ha dock lyckats till största delen genomtränga de dimmor af legender och

LOUISE LABÉ.

och förtal, som bortskymt hennes person. Och de ha visat oss henne, sådan hon torde ha varit, visserligen ej en kvinna med en gloria af oskärad dygd kring sitt hufvud utan en helt jordisk kvinna med ett varmt och oroligt hjärta, som kunde älska mycket, men som också ödesdigert kunde ledas vilse.

"O, systrar, klandren ej att jag har älskat", ber hon i en sonett sina medsystrar i Lyon, hvilkas dom hon fruktade och kanske redan fått känna på. — Vi klandra henne ej. Vi vilja blott följa gången af hennes lif och lyssna till hvad hon sjunger om sitt hjärtas fröjd och ve i toner så enkla och öfvertygande, att ännu efter 350 år det är, som komme de från en oss nära stående och kär person. Ty sannerligen, trots hennes stils ålderdomliga dräkt, trots den högtidliga och lifet mistrogna reverens, med hvilken vi i allmänhet anse det lämpligt att närma oss någon af de gamla med ett ord, trots vår vanliga brist på smidighet, som hindrar

oss så ofta att bakom en främmande dräkt och en främmande konvensans igenkänna det allmänt mänskliga, så är det nästan med visshet jag spår, att den, som en gång börjat läsa hennes dikter, nästan ögonblickligen måste glömma bort lidsafståndet och de stundom — dock ganska sällan — för oss främmande bilderna för att uteslutande lyssna och förstå. — — —

Lyon var vid 1500-talets början och midt centrum för en anmärkningsvärdt hög kultur, såväl materiell som andlig, och kunde på visst sätt till och med jäfla med Paris. Men under det att i hufvudstaden Frans I:s och Henrik II:s lysande hofkretsar sögo till sig hvad som fanns af snillrikhet och lysande lärdom nära och fjärran för att komma den vittra idrotten att slå ut i praktfull blomning kring monarkernas tron, stod Lyon som provinsstad på en helt annan punkt. Medeltidens borgarkultur förmådde sig här stilla och utan bryning med den nya tidens frihetskraft. Ett borgarsamhälle af energiska köpmän och skickliga handverkare och dock ej instängda i de egna mate-

riella intressena, utan vaket och skönhetsälskande, detta var den gynnsamma jordmånen för en hel diktarskola, som uppväxte i Lyon och hvilkens förnämligaste karaktärsdrag är en på visst sätt traditionsbunden innerlighet.

Lyon var dock på intet sätt en tyst och afstängd vrå af världen, dit inga vindar trängde. Den yttre kontakten med andra kulturcentra förefanns tvärtom i rikt mått. Dit kommo författare från hela Frankrike för att anförtro sina manuskript åt de lyonska boktryckarna, hvilka voro berömda för sin konstskicklighet och lärdom. Att nämna några af dessa författare, hvilka tillfälligt vistades där och hvilkas namn vi finna i Lyons häfder vid denna tid, skulle vara att nämna Frankrikes största namn inom litteraturen. Ofta ställdes resande mellan Paris och Italien färden öfver Lyon, en lockande skjutsstation på vägen, där de dröjde kvar någon tid, ofta längre än ämnadt var, och deltog i dess intellektuella och vittra in-

tressen. Omsättningen var sålunda mycket liflig, alltunder det att dock den lyonska kulturen lyckades bevara sin egen omisskänneliga prägel.

En skara af framstående, fint bildade kvinnor, ofta själfva diktande, alltid goda lyssnare, bidrogo i hög grad till att gifva åt atmosfären i Lyon en värmegrad af ömhet och förfining, som kom kärleksdikten att slå ut i blom. Louise Labé, den kvinna vi här skola syssla med, var den mest strålande personligheten ibland dem. Själf diktare, och en af de mest framstående af den lyonska skaldeskolan, var hon den medelpunkt, kring hvilken det vittra lifvet kretsade, och den, för hvars fötter framstående främlingar kommo och nedlade en skyldig tribut. Hon blef detta såväl genom sitt temperament och sin skönhet som genom sin lärdom och poetiska förmåga. Men framför allt blef hon det genom den starka och outröfliga känsla, alltid gifvande, som fyller hela hennes person, som strålar ut ifrån henne och lik en värmande eld lockar såväl män som kvinnor inom hennes sfär.

Louise Labé var utgången från den samhällsklass af idoga borgare och handverkare, som förr så väl förstod att midt under veckodagarnas arbete med förskinnnet om lifvet bevara vördnad och håg för annat än det, som hör till lifvets lekamliga nödortf. — Hon föddes enligt sina egna uppgifter 1525 i Lyon och var dotter till repslagaren Pierre Charlin — kallad Labé efter sin första hustru — och hans maka i andra gifte, Estienne Roybet. Fadern, som samlat sig förmögenhet, hade råd att gifva sin utomordentligt begåfvade dotter en uppfostran, så värdad och mångsidig som möjligt. Hon fick lära tidens vittra vetenskaper och var så långt hunnen, att hon vid 16 års ålder talade flera språk, såsom italienska och spanska, hade gedigna kunskaper i grekiska och latin, spelade luta och sjöng underbart utan att därför försumma de egentligt kvinnliga färdigheterna, att sömma och slicka med guld-nål och silke.

Och slulligen, med alla dessa fullkomligheter förenade Louise ännu en, som något förbluffar: hon tyglade på ett öfverlägset sätt sin häst och var skicklig i alla sorters ridderliga vapenöfningar. Det tycks, för att citera Sainte-Beuve, som om Pallas själf hade lärt henne alla sina konster och utrustat henne med alla sina gåfvor.

Med hvilken egenartad, en smula manlig skönhet vill man ej tänka sig henne, med smidig, harmoniskt utvecklade kropp, det ljusa korta håret öfver hals och axlar, den lätt sensuella munnen, något af page, af medeltida trubadur och mycket af kvinna på en gång! Och det är också så som det enda existerande porträttet af henne framställer hennes drag. —

Traditionsbundenhet å ena sidan och omäfflig lust efter nya och ännu opröfvade intryck orh former å den andra förena sig hos henne till ett betagande helt. Man tror sig verkligen igenkänna en senare tids kvinna än 1500-talets, då man genomläser de sidor, hvarmed Louise Labé dedicerade första upplagan af sina dikter till Mademoiselle Clémence de Bourges, en annan framstående dam i Lyon, af en samtida krönikeskrivare kallad "pärlan bland Lyons ungmör", och en af Louises närmaste vänner. Det är, om också ej precis emancipationskvinnan i vår tids mening, som där möter en, så dock för mycket af kvinnlig frigörelselusta, af medveten ifver att få läfla på de för män-

nen eljes förbehållna vädjobanorna, för att man skulle kunna undgå en känsla af förvåning att möta en så modern fordran i rader, skrifna för så länge sedan.

"Då nu den tid är kommen, Mademoiselle," skriver hon, "då männens stränga lagar ej längre hindra kvinnorna från att vinnlägga sig om vetenskaperna och konsterna, synes det mig som om de, hvilka hafva tillfälle, böra använda sig af denna ärorika frihet". Och efter att ha uttryckt sin önskan om att hennes kön ej blott i skönhet, utan äfven i lärdom och dygd måtte öfverträffa eller vara jämbördigt med männen, ber hon "de dygdiga damerna höja sitt sinne en smula öfver sina spinnrockar och sländor".

Man känner ej till fullo gången af Louise Labés lefnad. Öfver hennes ungdom hvilar ännu ett hemlighetsfullt dunkel, i hvilket fantasien fritt och ohejdat kunnat tumla om och där mytbildningen funnit rik näring.

Faktum är, att man finner henne vid 16 års ålder som en ifrig amason deltaga i belägringen af Perpignan, ridande på en yster häst och kallad "Capitaine Loys".

Man undrar, utan att komma till klarhet öfver orsaken till detta något excentriskaste steg. Man har gissat åtskilligt däröfver. Hon hade kanske, har man antagit, följt med sin far och sina bröder till belägringsplatsen, dit dessa möjligen hade något ärende i egenskap af furnissörer, och hennes lätt påverkade sinne har där blifvit intaget af entusiasm för krigaryrket. Eller, har man tänkt, den unge Dauphin Henrik, sedermera Henrik II, som var den, som ledde belägringen, har kanske under sitt uppehåll i Lyon lagt märke till Louises säregna skönhet, och hennes familj smickrad öfver utmärkelsen, har då sändt henne till Perpignan i förhoppning om ett inlimare närmande dem emellan. Något sådant skulle åtminstone ej ha varit främmande för den tidens uppfattning.

Och slutligen, kanske den unge, vackre och galante prinsen verkligen sått Louises hjärta i brand, så att hon själfmant följt efter honom för att få dela hans faror? —

Man vet ingenting därom med bestämdhet. Det är emellertid till denna tid, som hon själf förlägger sin första kärlek. Hon beskriver nämligen i sin tredje elegi, huru hon midt under sina ridderliga bravader, iklädd rustning och sporrande sin springare, blef träffad af Amors pil. — Mars och Pallas hade nog varit milda härskare i jämförelse med den tjufpojken Amor, som hädanefter skulle befalla öfver hennes lif! — I tretton år, berättar hon, varar denna kärlek. Men man kan dock ej undgå att vid läsningen af elegierna jämföra deras något abstrakta torka med det pulserande lifvet i de senare skrifna sonetterna, och man är böjd antaga, att hela denna första kärlek ej var annat än ett romantiskt svärmeri, taget i bruk, då en röst inom henne längtade till sång.

Louises första ungdomsår, om hvilka vi veta så föga, flöto emellertid bort, och man började finna, att det var på tiden, att hon blef bortgift. Som sedvänja var, ordnades saken praktiskt. Till man åt henne valdes en rik borgare i Lyon, öfver 20 år äldre än hon och repslagare liksom hennes far. Han var en god och hederlig man, visserligen utan förstående för sin hustrus vittra intressen, men ej utan respekt för dem. Hans namn var Ennemond Perrin.

Det är vid denna tid, som det började samlas omkring henne en lysande skara af diktare, af lärda och betydande män och af sköna, snillrika kvinnor, allt hvad Lyon

hade mest framstående af egna barn och af främlingar, som tillfälligt vistades där. Louise hade ordnat ett värdefullt bibliotek af vackra och sällsynta böcker i sitt hem vid den frånga gatan nära Rhône och Saônes dåvarande sammanflöde, som sedan efter henne benämndes "Rue de la belle Cordière" (La belle Cordière är det vanligaste namn, hvarunder hon går, ett tillnamn efter hennes fars och mans yrke som "cordier"). Här var det man tog sig till vana att samlas för att utbyta tankar, musicera och föreläsa sina egna eller andras opus. Framför allt var det dock Louise själf, som tjugade de andra med sin skönhet, sin esprit och med sina små chansoner, hvilka hon sjöng, ackompanjerande sig själf på luta, med en utsökt konst. Ofta föredrog man dock att slå sig ner ute under bar himmel i trädgården framför huset vid en plaskande fontän bland blommor och buxbom, där, möjligen ett minne af ungdomssvärmeriet, en blomster-rabatt, utbredde sina slingor i form af Henrik II:s namnchiffer.

Hur Louise själf var själen i alla sammankomster och en dyrkad drottning i sin krets, därom vittnar den bukett "dikter af olika poeter till Louise Labés beröm", som man finner såsom bilaga till hennes diktsamling. Läser man dessa, blir man först en smula chockerad af den intima ton, hvarmed alla dessa olika poeter sjunga hennes lof. Men sedan man gifvit tidsandan, hvad den tillkommer och de poetiska bilderna sitt, tar man ej mera anstöt af de glödande kärleksförklaringarna, än Louises make, den gamle hedersmannen Perrin, som glädde sig åt och kände sig smickrad öfver den beundran hans hustru var föremål för.

Det var nämligen ej så ovanligt, att dåtida poeter på ett högst personligt sätt gifvo uttryck för sin beundran. Man berättar en anekdot om en ganska lustig malheur, som en poet var utsatt för, hvilken efter att ha skrifvit ett glödande och mycket intimt ode öfver sin tillbeddas skönhet, af hennes familj blef tvingad att offentligt göra afbön och förklara, att han kände sagda dam blott till namnet! — Och för att riktigt kunna bedöma dylika opus, för att helt förstå tidsandans absoluta brist på prydhet, må man belänka, att en af de noblaste kvinnor, som någonsin lefvat, Margareta af Navarra, vid ungefär samma tid skref sin "Hepaméron", en efterbildning af Boccaccios noveller och fullt ut lika litet passande till lektyr för vår tids unga flickor. — —

Sådan var den lysande och trots allt litet ylliga miljö, i hvilken Louise lefde, då den händelse inträffade, som skulle bli bestämmande för hennes lif. Omkring 1550, då seigneur Jean d'Avason på väg till Rom för att bevaka Frankrikes intressen vid påfvens hof, någon tid uppehöll sig i Lyon, lärde hans unga sekreterare, Olivier de Magny, känna Louise Labé och deltog ifrigt i det literära lifvet omkring henne. Olivier själf var skald och en ej obetydlig sådan. Han kom från Paris, och Paris var ej mindre då än nu ett föremål för alla provinsbors afundsamman längtan. Han var dessutom vän till den store Ronsard och han ägde en spirituellt och nervös skönhet, som kommer en att tänka på någon bild af Musset. Nog af, han strålade som en sol därnere i provinsstaden, och Louise, då en kvinna i mogen ålder, fattade kärlek till honom.

Alla krafter i hennes varelse slogo ut i blom. Efter år af spirituellt umgängeslif, af vittra lek och lekfullt svärmeri, fylldes hon af

Prenumerationspris:

Vani. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	3.90	Halft år	5.—
Kvartal	2.—	Kvartal	2.50
Månad	0.80	Månad	0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47
Kl. 11—1.	Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre å textside.	35 öre efter text.	40 öre å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.		20% förh. för särsk. begärd plats.	

en stor känslas allvar. Tillfällighetsskaldinnan, som till tidsfördrif diktat sina små chansoner och sjungit dem till luta för en skara af beundrande vänner, skref ej längre till tidsfördrif. Efter allt att döma tycks det vara vid denna tid, som hennes tjugufyra sonetter kommo till, dikter så kristalliskt klara, så genomledda, att de tyckas oss moderna efter flera hundra år. Ty den modernitet som ej blir urmodig, liksom den verkliga personligheten, är i grunden ingenting annat än en omöjlig sanning. Och Louise Labés dikt är sann.

Louise Labé är en kärlekens sängerska, som få efter henne i Frankrike. Kärleken är det centrala i hennes lif så väl som i hennes dikt — och de båda äro hos henne i särdeles grad ett — den är det centrala, och den är det enda. Det finns i hennes produktion ej en rad, som den ej inspirerat. Det var den, som lärde henne dikta först, i den uppgår hela hennes varelse och slutligen den förstummar henne också, en luta utan strängar, då den obolliga olyckan kommer och hon blir lämnad ensam med den älskades hat och allas förakt till enda sällskap.

Stundom skalkas hon och gnabbas lekfullt i stundens bekymmerslöshet, såsom det är människan förunnadt under någon kort minut, stundom blir hennes dikt hufvudsak, och man hör pulsars bultande och hviskade ord bakom raderna, som t. ex. i den 18:de sonetten, hvilken börjar:

"Baise m'oncor, rabaise moy et baise";

eller i den 13:de, en af de vackraste och innerligaste, som slutar med de oförlitliga raderna, målande hängifvenhetens själfutplåningsdrift:

"Las que souel plus il me baiseroit,
Et mon esprit sur ses lèvres priroit
Bien je mourrois, plus cue vivante, heuruse".

(Då än ljuvare han skulle kyssa mig, —
Och min ande skulle fly på hans läppar, —
gärna doge jag då, mer än lefvande, lycklig.)

I andra dikter återigen ha de förut lekfulla förebräelserna blifvit bittra och medvetna om sitt berättigande. De flamma till som vecken i en låga och dö bort igen. Ty hjärtat, som så ogärna vill låta hoppet fara, vågar tro, att de dock, trots allt, äro oberättigade.

Så visa hennes tjugufyra sonetter, det väsentliga i hennes föga omfattande diktning, så troget som ett bröst's andhämtning en kvinnas fröjd och ve. —

Historien om Louises och den unge skaldens kärlek visar just den gång, som man tycker sig ana af sonetterna. Först en kort tids sammanträffanden, då de ömsesidigt finna hvarandra, hvarpå Olivier måste följa sin herre till Italien. Därpå ett efterlängtadt återseende i Lyon och en tid af lycka. Men äfven den blef kort. Ett nytt uppdrag, och Olivier måste åter resa till Rom.

Louise blef ensam kvar, försjunken i minnen och saknad. Hennes sång tystnade, då Olivier, som frigjort hennes diktargenius, ej längre var henne nära. Därtill kom oro och grundad misstanke om att han ej var henne trogen. Hon förlorade snart hoppet att ej mer få återse honom.

Omkring henne gick lifvet emel-

Kransar.

LIFVET LYSER, GLÄDJEN DAN-
sar

ystert öfver land och haf —
hvem vill köpa gröna kransar
till en älsklings graf?

Hvem är den hos hvilken vårens
vänliga och varma vind
icke mäktar torka tårens
pärla från hans kind?

Lyssnar någon till en liten
stackars flickas tysta bön,
ser hur kransen emot sliten
klänning skimrar grön?

Sjuk är mamma, köp därför...
hemma ej en matbit fanns. —
Hvem vill gifva några öre
för den lillas krans?

Kransen skall nog jagert smycka
kullen öfver vännens stoft.
Känn, han doftar brusten lycka,
sorg och granrisdoft.

Krans med band och silkesfransar
bindes hop med glädtig min,
och I stören, granna kransar,
ofta harmonin.

Men på denna krans man spårar
att ej hinderskan var glad:
varma, hjärtevarma tårar
glimma på hans blad.

Och med kärleks purpurnören
enkla kransen sammanbands.
Hvem vill gifva några ören
för den lillas krans?

OSCAR STJERNE.

lertid sin gilla gång. Hennes diktsamling, som utgafs 1555, fick en oerhörd framgång. Hennes rykte växte och likaså den beundrande skaran omkring henne. Louise själf sökte drän-

ka sin saknad och smärta i den beundran och hyllning, hon var föremål för, och den dag kom äfven, då hon gaf vika för en af sina ifrigaste tillbedjare, den kvicke och snillrike, men lågsinte advokaten Ruby. —

Emellertid återvände Olivier till Lyon, trött på sina äfventyr i Italien. Återseendet blef pinsamt. Då Louise ville söka förlåtelse hos honom, möttes hon af hån och af en niddikt, som är en skamfläck på Oliviers eljes vackra diktargärning. Dikten blef tryckt och hastigt spridd och var snart i hvar mans mun. Allt det, som nödvändigt funnits omkring henne af dold ovilja och afund, då hennes rykte lyste klarast, blossade åter upp. Därtill kom den försmäddade Rubys ihärdiga och förföljande hat.

Det sätt, hvarpå denne hämnades, var smutsigt och effektivt. Då han i sina föröfrigt värdefulla verk öfver Lyons historia omtalar de framstående och ryktbara män och kvinnor, som lefvat där, nämner han visserligen också Louise Labé, men omtalar henne såsom en "skamlös och mycket känd kurtisan". Louise var redan död vid tiden för Rubys ovärdiga hämnd. Hans låghet blir förvisso ej mindre därigenom.

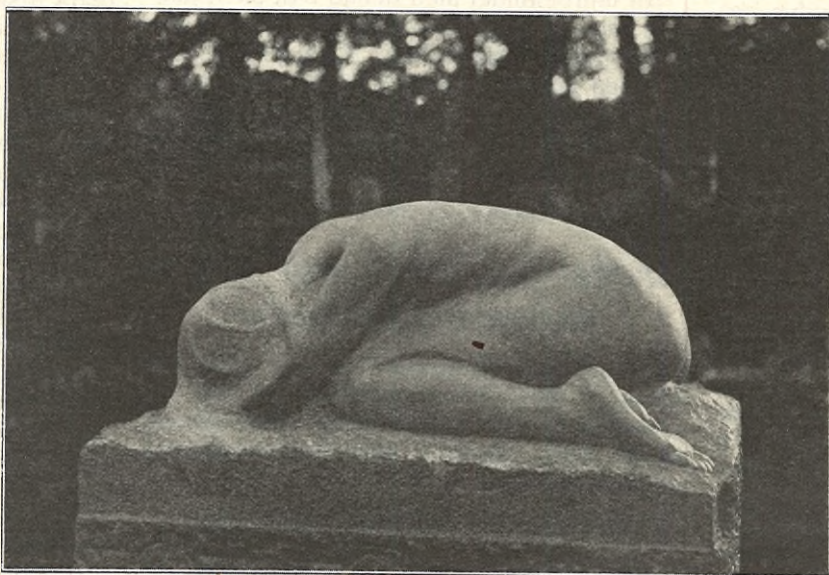
Med hvilken outröttlig ifver ha ej dessa beskyllningar sedan tagits upp och utbroderats — bl. a. af två så betydande män som Calvin och Bayle — ända till midten af 1800-talet, då Sainte-Beuve, efter hvad jag tror den förste, genom källforskningar kom till en ny uppfattning.

Straffet, som följde Louise Labés felsteg, blef sålunda grymt. Då det första förskräckliga ovädet började lägga sig, då den första smärtan öfver hennes kärleks skeppsbrott och öfver hennes egen skuld däri började mildras, kändes tomheten isande. Kvinnorna undveko henne med de oförvitligas hela förakt. Blott några män kommo ännu då och då till hennes bibliotek af gammal vana och för att höra hennes mening. Men troligt är, att orden föllo skrämmande i boksälens tystnad, där förr så många glada skratt, så mycken kvickhet hade ljudit! —

Så dog den gamle Perrin. Mellan honom och hans maka hade ständigt rådt en stilla och förstående vänskap, som ej rubbades af något oväder. Louise hade ej längre något, som band henne fast vid hennes gamla miljö, där hon ständigt bittert måste påminnas om sina segrar och nederlag, och där nu som en ram kring hennes eget hjärtas ofrid, inbördeskrig mellan hugenotter och katoliker rasade. Hon längtade bort till ensamhet och frid och tog sin tillflykt till en liten landtgård, som hon ägde utanför staden i en vacker och afskild trakt.

Där förde hon en enslings stilla lif ända till sin död. År 1565, som hon kände, att slutet nalkades, skref hon sitt testamente, hvori hon skänkte med gifmild hand af sina rikliga tillgångar åt fattiga och rika. Under hela det följande året tynade hon af, och slutligen slocknade hon så stilla och fridfullt som skyarnas rodnad dör i väster, då natten kommer. —

EDIT ALMÉN.

EN MINNESVÅRD ÖFVER ALF WALLANDER AFTÄCKTES härromdagen å Solna kyrkogård. Vården är rest af vänner och Sveriges allmänna Konstförening. Konstverket är utfördt af Olof Ahlberg, som både i Köpenhamn i december och nu i vår på Liljewalchska konsthallen haft en stor framgång hos våra skulpturkännare. Det omsorgsfulla och ytterst mödosamma uthuggandet i graniten har verkställts af den kände bildhuggaren Sandin. Inskriften på stenen lyder: Alf Wallander 11/10 1862 29/9 1914. Verksam. Vänsäll. Saknad. Från Vänner och Sveriges Allmänna Konstförening.

Sänd Edra

Klädningsar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kud-dar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Juveler och Guld

Praktikatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

”Maja på Staff“ * Författarinna — hotellstäderska.

DET FAGRA ÄNGERMANLAND HAR VISAT sig vara det af Norrlands landskap, som mer än något annat äger andligen fruktbar jordmån, särskildt på det område, där diktare gro och blomstra. Och här tycks finnas mark för de mest varierande och öfverraskande möjligheter.

Ej minst öfverraskande bland dem är den nu i dagarna som författarinna debuterande Kerstin Strandberg, hittills mest känd som ”Maja på Staff” i egenskap af öfverstäderska på Stadshotellet i Hernösand.

Hvem har väl någonsin förut hört talas om, att en hotellstäderska varit författarinna eller tvärtom? Äminstone inte i det här landet.

Men, huru heterogent detta än förefaller, ger det dock stöd åt den teorien, att där en lifskraftig och verklig begåfning finnes, så tränger den fram trots alla svårigheter och gör sig gällande på ett eller annat sätt.

Och bara det, att håg och vilja finnes till en dylik sträfvan, måste inge aktning och sympati.

Detta är emellertid inte första gången som ”Maja på Staff” omtalas såsom ovanlig i sitt slag. Äfven för några år sedan gick hennes namn genom pressen; och den gången var det med anledning af att hon skänkt en större penningssumma till Norrlands försvar. Om jag ej missminner mig var det 1,000 kronor — en stor summa, då den härleder sig från en hotellstäderskas besparingar. Och stor eller liten var den ett vackert vittnesbörd om att gifvarinnan har intressen af det slag, för hvilket det i allmänhet inte ges tid och rum i en hotellmiljö.

När man nu har hennes förlingsbok framför sig — en volym på ett par hundra sidor — kan man inte annat än undrande spörja: när och hur har hon funnit tid till detta?

En antydan härom ger hon själf i ett förord, där hon äfven nedskrifvit en del självbiografiska uppgifter. Genom dem få vi veta, att hon är född i en af Ängermanlands nordöstliga socknar, där fadern hade en liten jordegendom, och för öfrigt tycks ha varit en mångfrestande och mångkunnig man. Han var både snickare, skomakare, smed, svarfvar och byggmästare. ”Han och mor gifvo oss fem barn en kärleksfull men sträng uppfostran” — skrifver hon — ”men som det var smått om medel till någon grundligare uppfostrian, sökte vi barn oss ut på egen hand. Och så kom jag då hit till Hernösand år 1898 och blef ’öfverstäderska’ i första våningen på Stadshotellet. Här har jag haft det bra, och en utomordentligt stor personkännedom har jag förvärfvat, hvilket varit både intressant och nyttigt.

Men hela tiden har legat och grott i mig min önskan att skrifva någon skildring från lifvet i äldre tider häruppe; att få, om också med vissa skildringslån från vår grannprovins Medelpad, — med hvilken vi i mångt och mycket delat vanor och åskådningssätt under många år, — teckna typiska personer, seder och oseder, åskådning och händelser, som kunna anses karaktäristiska för förhållandet inom vårt län ännu i midten af förra århundradet. Numera äro dessa förhållanden helt annorlunda, och därför hade jag tänkt, att min lilla skildring äfven skulle kunna utgöra ett slags kulturdokument i all anspråkslöshet.

Emellertid måste jag be läsaren att med öfverseende och förståelse betrakta mitt arbete. — — —

— — — Och jag ville också be den välvillige läsaren betänka, att just min plats i ett rätt stort hotell, ofta fylldt af resande, gjort mitt arbete med den här berättelsen särskildt

Kerstin Strandberg.

svårt. Ofta upptagen under hela dagen med ett arbete, som är mer ansträngande än någon tror, har jag för det mesta endast på natten kunnat ägna en eller annan timme åt detsamma; och äfven om jag under dagens lopp slagit mig ner vid mitt skrifbord, så har jag för det mesta blifvit afbruten genom ringning från någon resande gäst.” — — —

Jä, hvar och en som får denna bok i sin hand — särskildt den som själf skrifvit böcker, och vet hvad sådant kräfver både af en själf och omgifningen — bör nu förstå, hvilket troget arbete, som ligger bakom den. Och mig tyckes, som om detta oskrifna ”där bakom” är en den allra vackraste historia för sig — hvilken väcker lika mycket intresse för människan som författarinna.

Att utarbetandet med denna bok skett jämsides med energiska självstudier på olika områden ligger i öppen dag. Och de som personligen känna ”Maja på Staff” veta också, att hon under årens lopp gjort sig till ägarinna både af en boksamling och af åtskilliga konstföremål samt att hon städse begagnar

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

behagade skyndsammast förnya prenumerationen för senare halfåret, på det att expeditionen må kunna fortgå utan afbrott. Inom kort börjar i vårt Romanbibliotek offentliggörandet af

En Wagners bebådade nya roman,

hvilken utgör ett af de många värdefulla textbidrag, som skola fylla årgångens senare hälft. Dessutom erhålla samtliga prenumeranter också i år gratis

Tidns julnummer,

som oafsedt sitt förträffliga skönlitterära innehåll af ett flertal af våra främsta författare, med illustrationer af framstående konstnärer, kommer att uppvisa en intressant högaktuell serie i bilder och text, hvarom vi frampå hösten skola lämna vår publik ett närmare meddelande.

sig af hvarje tillfälle att andligen arbeta sig upp. Detta vare nog sagdt om henne själf.

Och hennes bok?

Ja, som hon själf antyder i det anförda utdraget ur hennes förord, så är det en skildring af lifvet i äldre tider där uppifrån bygderna någonstans i Västernorrlands län.

Den som möjligen väntat sig några pikanta hotellinteriörer eller familjeskandaler enligt den specielle ”Öbacka-” författarens Landsortsbohème-recept blir sålunda grymt besviken. ”Maja på Staff” visar sig på det hela taget mycket själfständig i sitt sätt att skrifva och tycks inte alls vara påverkad af vare sig landsmän eller andra.

Hennes bok, som utges från Hugo Gebers förlag, och heter *Trollebokungen* är en folklifsskildring, hvilken med sin rikedom på händelser och spännande episoder äger visst släktycke med de gamla goda romanerna, som man ogärna lade ifrån sig, innan man fick se ”hur det gick”.

Hufvudpersonen — *Trollebokungen* själf — kring hvilken hela intrigen spinner sig, är en stor kanalje af det slag, som egentligen hör hemma i fängelsecellen. Genom sitt klippiska hufvud har han så småningom i stället lyckats komma sig upp till den rike hemmansägarens säkra ställning och blir en typisk sockenpäfve, för hvilken alla måste böja sig. Men om han också lyckats undgå den världsliga lagens arm, så måste han dock slutligen böja sig för den stundom oundvikliga veder-gällningens lag. Och — — ja, närmare är ej värdt att gå in på ”*Trollebokungens*” öden, då det vore att förtä den rysning, som läsaren bör erfarva genom att själf ta del af äfventyrets spänning. Kring denna hufvudperson är grupperad en mängd personer af olika slag. — Och om alla kan sägas, att författarinna i dem lyckats teckna goda och trovärdiga människotyper, om en del äfven fått blott de rent yttre dragen utförda.

Någon djupare karaktärs- eller människoskildring möter man ej i denna bok; och det ger den sig inte heller ut för att komma med. Däremot äger den åtskilligt af kulturhistoriskt intresse och motsvarar i så fall författarinna goda afsikt, i det att hon under berättelsens gång inflätat många intressanta detaljer ur tidens skick och sedvänjor, hvilka ge hennes bok ett speciellt värde.

Utmärkande för ”*Trollebokungen*” är, att där finnes handling och lif i både människor och händelser. Visserligen röjer kompositionen och åtskilligt annat en ännu ovan hand. Men sådant brister ofta i andra böcker också, där fordringarna kunna ställas högre.

Hvad man för öfrigt får ett bestämdt intryck af, är, att ”*Maja på Staff*” ligger för den realistiska skildringen med afsevärd lätthet för dialogen. Det romantisk-lyriska draget framträder äminstone ej här, ifall det tilläfväntys skulle vara till finnandes. Däremot märker man här och där med tillfredsställelse spår af en viss torr humor — någonting som både läsaren och författarinna kunna vara tacksamma för.

Ja, på det hela taget kan ”*Maja på Staff*” ha allt skäl att känna sig nöjd, när hon ser sin första bok i tryck.

Och säkerligen blir det mången af dess läsare, som inte utan rörelse kommer att lägga den ifrån sig — med en känsla liknande den, man erfar inför ett lifskraftigt grönskande träd, som vuxit ut ur stenmarken utan att man kan förstå, hvarifrån det fått näring och kraft åt alla sina blad och grenar.

MARIA RIECK-MÜLLER.

Parksoffan. • Alf Fanny Alving.

Idun

"ÅH, DET VAR BARA SIPPAN."

Elsa, familjens yngsta, stack in ett lingult hufvud genom tamburdörren för att ge upplysningen i en ton af lätt besvikenhets åt sin mamma, som satt vid symaskinen. Elsa väntade hem en ny hatt, och det var lördagseftermiddag. Därför störtade hon ut i tamburen för hvarje gång det ringde.

"Bara Sippan? Sippan, hon måtte väl vara mer än nog."

Den som talade var Bengt, sonen i huset och för öfrigt tandläkare. Han låg på soffan i en ställning, som var mera bekväm än vacker. Han hade tussat ihop den broderade soffkudden under hufvudet och sträckt benen öfver soffkarmen. Men det var till hans ursäkt en kort soffa, och han hade ovanligt långa ben.

Fru Lund vände på blusärmen, hon sydde på. "Mer än nog?" sade hon litet frågande. "Hvad menar Bengt med det?"

"Jag menar, att Elsa talar inte om Sippan med den respekt, hon borde. För när Sippan kommer, är det aldrig bara Sippan, som kommer, har inte mamma märkt det?"

Fru Lund tittade på honom.

"Jag menar, att när Sippan kommer, är det alltid en lavin, som kommer i kölvattnet."

"En lavin?"

"En lavin af jeremiader. Har mamma någonsin hört en människa, som gnäller som Sippan? Hon är lika obeveklig som en naturlag."

Fru Lund såg litet missnöjd ut.

"Ja, men vet du Bengt, det är uppslitande för en flicka att sitta på kontor och skriva siffror från åtta till fem."

"Och jag ska säga mamma, att det är uppslitande för en karl att borra i ruttna tänders från åtta till fem."

"Ja, det förstås, men det är det väl ingen som har förnekat."

"För att ingen behöfver göra det. Jag vet inte, att jag brukar gnälla om den saken. Men jag kan tala om för mamma, att ibland, när jag är riktigt utschasad, och Sippan öppnar munnen, skulle jag vilja ta och klå henne."

"Söta Bengt —"

"För jag tycker, hon är fräck."

"Nej, vet du, Bengt."

"Och när hon inte orkar stoppa sina strumpor, men orkar se på, att mamma gör det. Mamma, som ensam har hela hushållet."

"Ja, men Bengt, var nu snäll och observera —"

Hvad det var, Bengt skulle observera, blef aldrig utsagdt, ty Sippan kom in från tamburen. Det var en lång, ståtlig flicka i grön sidenblus och grå kjol. Bengt mönstrade henne en sekund, där hon stod i dörren. Han kunde inte låta bli att göra en tyst reflexion, och den var till hennes fördel. Hon såg bra ut i alla fall.

Sippan gick långsamt öfver golvet. Hon slog sig ned i hvilstolen, midt emot bordet framför soffan.

"Hvad får vi till midda'n?" frågade hon litet långdraget.

"Stiligt sält att hälsa," sade Bengt.

"Det bästa du vet, kåldolmar och äppelkaka." Fru Lund talade litet tröstande, medan hon lade ifrån sig blusärmen och steg upp. I dörren vände hon sig om. "Och jag har gräddat våfflor till kaffet enkom för din skull, lilla Sippan."

"Nå, det var då alltid en ljuspunkt." Sippan åkte litet bättre upp i hvilstolen. "Men det är också den första på hela dagen. Om mamma kunde fänka sig hvad jag är trött."

I IDUN N:R 20 FANNNS UNDER rubriken "Hemlif och kontorslif" införd en uppsats, hvilken, som våra läsarinnor kanske draga sig till minnes, häfdade, att de 100,000 kontorsfröknarna i detta land samt- och synnerligen äro offer för ett djupt beklagansvärdt öde, hänvisade som de blifvit till ett enligt deras mening själsmördande sifferarbete. Den upprörda artikelförfattarinnan väckte vår medkänsla, och därför fick hennes klagan ge sig luft i våra spalter, ehuru vi ingalunda kunde gilla alla hennes synpunkter. Vi hoppades dessutom att någon af motsatt åsikt skulle taga till orda och påvisa, att lifvets poesi ingår som ett ofrånkomligt element äfven där en pessimistisk kontorsfröken endast finner den gråa hvardagens prosa. Och gensagan har nu kommit i nedanstående novell af den talangfulla författarinnan fru Fanny Alving. Hennes afsikt märkes, är skarpt betonad, men den förstämmer icke, den manar blott de suckande till eftertanke och jämförelse.

"Det kan inte mamma. Hon har inte tid, men jag kan," sade Bengt. "Jag har haft aderton patienter i dag."

"Det är väl inte detsamma." Sippans ton var litet rellig.

"Nej, hvem har sagt det? Det är en kolossal skillnad. Att stirra ner i aderton gap, som ä' kolsvaria och lukta som bara katten, det är någonting annat än att sitta och addera på hvitt papper."

"Fy, hvad du talar. Gap?"

"Nå, munhålör då, om du tycker, det är vackrare."

"Jag begriper inte, hvad du pratar för." Sippans röst var verkligt förargad. Hon drog upp fötterna på stolen under klänningen för att sitta bekvämare.

"Jag försöker pigga upp dig litet."

"Med att vara äcklig?"

"Ja, hvarför inte? Men egentligen försöker jag pigga upp mig själf. Ser du, somliga har ett äckligt arbete —"

"Hvad du är fånig."

"Och då är det skönt att få äckla andra. Du vet väl, att människan är en afundsjuk rackare."

"Afundsjuk? Du menar, att du skulle vara afundsjuk på mig?" Sippans ton berättade, att hon hört någonting, som gränsade till idioti.

"Jag är väldigt afundsjuk på dig ibland. Tänk, att få komma hemstegande klockan fem och sedan inte ha ett dugg att göra. Jag ska ha en lösgom färdig till half åtta. Åt en ölutkörare."

Sippans litet matta och ultråkade fysiologi fick plötsligt ett visst lif.

"Har inte jag ett dugg att göra? Det kan du säga, som aldrig har stoppat en strumpa. Och aldrig har haft en kjol att kanta. Du skulle göra så mycket som sy i dina knappar, så fick du se. Men det där begriper inte en karl. Och när man är så trött, så man kan dö."

"Fast man dör inte."

"Nej, man gör inte det, för man orkar inte."

"Det var väldigt."

Det var tyst några ögonblick. Utifrån sa-

len hördes ett lätt skrammel af porslin. Det var fru Lund, som gick och dukade.

"Man hvad i hela friden är det, som du blir så trött af på kontoret?" bröt Bengt omsider tystnaden.

"Det gör detsamma, för det begriper du ändå inte."

"Nej, men du kan väl göra ett litet bondförsök att få mig att begripa. Jag lofvar att lägga manken fill."

Sippan satt tyst en liten stund. Hon sträckte ut armarna längs efter karmarna på stolen och lutade hufvudet mot ryggstödet. "Att sitta på kontor är det gräsligaste, som finns. Det är, så man kan bli galen."

"Ja, men hvarför?"

"Det är ju bara siffror. En evig och oföränderlig karavan. Kan du inte se dem? Jag ser dem, bara jag blundar, och jag kan absolut inte se någonting annat, när jag är vaken heller. Det är, som om hela lifvet vore fullt med siffror. När jag går hem, är hela gatan full. Det finns inte en fläck på himlen, där det inte sitter en siffra, en liten vacker och ordentlig siffra —"

"Ja, men är det så otäck? En liten vacker och ordentlig siffra?"

"Hvad du är fånig."

"Nej, för jag begriper precis, hvad du menar, men jag tycker inte, att det skulle vara så ofrefligt. Du förstår, att jag brukar också ha mina små hallucinationer. Men det är inte alls några små snygga och ordentliga siffror —"

Sippan svarade inte med detsamma. Så kom det litet nedlåtande: "Hvad ser du då?"

"Det är olika, så det är kanske mera omväxlande. Ibland ser jag bara svarta gap, och ibland ser jag en piga, som gallskriker, när man kommer med tången. För du må tro att de kan gallskrika."

"Usch —"

"Var lugn. Men jag har kommit så långt, att jag tar det filosofiskt. Jag indelar mänskligheten i folk, som gallskriker, och folk som tigger. Somliga måste väl skrika, antar jag, och somliga kan inte förmå sig till det, om man också försöker vrida hufvudet af dem. Men det är sådana där tosingar, som ser tanken."

Sippan såg på honom.

"Ser tanken? Hvad menar du?"

"Jag menar hvad jag säger. De ser tanken."

"Hvilken tanke?"

"Tanken bakom tången. De tror inte, att jag kommer med tången enkom för att göra illa dem. De tro, att det är nödvändigt med tången, eftersom tanden är ruttet, och då tycker de, att det strider mot det mänskliga förnuftet att gallskrika. De har nämligen mänskligt förnuft. Och begriper, att det är någonting nyttigt som sker. Och måste ske. Då tycker de, att det vore fnoskigt att tjuta."

Sippan såg litet hög ut.

"Men de, som tigger, äro inte så många, så det gör någonting," fortsatte Bengt långsamt. "De kan aldrig få något inflytande, för majoriteten här i världen är ändå pigan, som skriker. Och det blir hon för resten tjock och fet af."

"Tjock och fet af?" Sippans ton var alldeles ovanligt nedlåtande.

"Hon blir så väldigt omhuldad, förstår du. Den, som har talang att gasta bra, blir alltid observerad, och han får det nästan alltid bättre än den, som tigger, har du inte märkt det, lilla Sippan? Hvem människa tror du bryr sig om att baka våfflor enkom åt en, som sitter snäll ändå, utan våfflor?"

"Jag kan förstå, att du menar, att jag är pigan, som gallskriker?" Sippans ögon blixtrade till.

"Jag har inte alls talat om dig. Jag talar i största allmänhet. Jag försöker bara pigga upp dig med litet filosofi."

"Du är egentligen gräsligt ohyflad, Bengt."

"Det är i så fall omedvetet. Hvar och en ser saker och ting på sitt sätt, och två åskådningar passa nästan aldrig ihop. Du tycker jag är ohyflad, och jag tycker, du är outhärdlig."

"Outhärdlig?" Sippans ton var utdragen.

"Fullkomligt afskyvärd. Det finns inte en karl i skapelsen, som inte skulle tycka det. Om du fortsätter att gnälla öfver kontoret på det här viset, så hjälper det inte, att du ser bra ut. För du ser bra ut. Du blir aldrig gift i alla fall."

"Du är riktigt oförskämd, skall jag säga dig."

Bengt låg tyst en stund och stirrade upp i taket. Sippan satte ner fötterna på golvet och lät fotsulorna gå upp och ner mot mattan.

"Får jag göra dig en fråga?" kom det till sist från soffan.

"Får? Du lär väl inte genera dig."

"Säg mig då, skulle du kunna bli kär i en karl, som gnällde öfver sitt arbete lika mycket som du öfver ditt?"

"Hvad du är fånig." Sippan blef eldröd.

"Skulle du inte tycka, att en sådan karl var en krake?"

"Du tror väl inte, jag bryr mig om att svara?"

"Neej." Bengts tonfall var lugnt och retsamt. "Du kan inte. För antingen måste du narras, eller också måste du medge, att en sådan karl vore en alldeles ovanlig stöfvel."

Sippan sneglade litet på honom och satt tyst en stund.

"Men du kan väl inte förneka, att en människa kan vantrivas med ett visst arbete?" sade hon häffligt.

"Nej, men jag förnekar, att hon har rätt att gnälla öfver ett visst arbete, för att hon inte har vetat att skaffa sig ett, som passar henne bättre."

"Har vetat?" Sippans kinder voro mycket rödblommiga.

"Vett är detsamma som förstånd." Bengts röst hade en anstrykning af obeveklighet. "Hvarför sitter du på kontor, när du vet, att du inte passar på kontor?"

Sippan vårdade sig inte om att svara. Hon lrummade med fötterna på mattan.

"Hvarför går du inte din väg, så de kan få en, som gör det bättre?"

"Bättre?" Sippan satt plötsligt kapprak. "Jag skall säga dig, att jag gör mitt arbete absolut utmärkt."

"Det betvivlas. En som är förtjust i ett arbete, gör det naturligtvis bättre, än en som skulle vilja dänga det i väggen. Det tycker jag säger sig själf."

"Det säger du bara för att vara elak. Tror du, jag skulle vilja ta betalt för ett arbete, som jag inte hade gjort ordentligt?"

"Jag vet inte, men det är i så fall roligt, för det är mer än man kunde vänta. Du fattar, att gnäll öfver arbete inger just inget förtroende —"

"Du är absolut nedrig." Sippans röst berättade, att tårarna inte voro långt borta. "Och du är så gräsligt dum. Det är inte arbetet, som plågar ihjäl en, utan det, att det är så själsdödande. Det är så gräsligt enahanda. Hvarenda dag är precis likadan. Tänk själf. Man börjar skriva siffror klockan åtta och håller i till fem. Bara siffror, siffror, siffror och så gå hem och kasta i sig en matbit ibland. Kan du påstå, att det är det minsta skimmer öfver ett sådant lif?"

"Skimmer? Hvad i herrans namn menar du?" Bengt lät verkligen öfverraskad. Han gaf kudden en puff, så att han kunde se Sippan bättre.

"Jag menar, att det är inte att lefva."

"Hvad menar du med att lefva, då?"

"Jag tänker ibland — ja, alltid för resten — på, hur vi hade det, innan pappa dog. Minns du, när vi var i Schweiz? Och tänk på allt annat, hur vi reste och fick vara med om allt möjligt vackert och roligt. Ingen enda dag var faktiskt lik den andra."

"Att ha det så, som vi hade då, är det det du menar med att lefva?"

"Ja, det är det." Sippans tonfall var kort. "Att vara fri och få röra på sig som en människa, att få se och höra någonting vackert, att orka med böcker, konst och musik. När lifvet är så rikt och vackert, hvarför skall man då inte kunna få njuta af det? Hvarför ska man inte kunna få den allra minsta lilla smula? Kan du se någonting förnuftigt i, att en människa sitter instängd på ett kontor och skrifer siffror, tills hon kan stupas, när solen skiner ute?"

"Och kan du se någonting förnuftigt i att en människa har det bättre än hon förljånar?"

"Hvad menar du?"

"Jag menar, att du är den sjövidaste, jag i mitt lif har skådat."

"Hvarför säger du så där?"

"För att du är verkligen ganska storartad. Det har naturligtvis aldrig fallit dig in, att det var en väldig oegentlighet af pappa, att låta dig fara till Schweiz?"

"Oegentlighet?" Sippan spärrade upp ögonen.

"Hvarför skulle du få fara till Schweiz, när du inte kunde betala biljetten dit? Säg mig det."

"Betala biljetten?"

"Ja, just betala biljetten. I all enkelhet. Du for till Schweiz för pappas pengar, som ett paket, det är hvad du gjorde. Och det var rätt åt dig. För du hade inte den minsta rättighet att fara dit som en människa."

"Nej, hör du —" Sippans röst var afståndslagande och mycket långdragen.

"Det var för att pappa var en styf karl att förljåna pengar, som du fick fara. Annars hade du aldrig kommit dit. Nu far du aldrig till Schweiz. Hvarför gör du inte det?"

Sippans ögon gnistrade.

"Är det mitt fel, att jag bara har hundrafemtio i månaden?"

"Ja, det är det nog, om jag tänker efter. Det finns ju springpojkar, som blir miljonärer."

"Du är så fånig, så jag vill inte tala med dig."

Bengt låg en liten stund och såg på henne. Hon var verkligen stilig, när hon var arg.

"Men kanhända du också kan förklara, hvarför herr Ljungström, som har precis samma arbete som jag och är ogift, ska ha hundra kronor mer? Och han gör det inte ett dugg bättre."

"Han är karl, förstår du."

"Vådligt stiligt skäl."

"Lika stiligt som att en fullvuxen flicka, som aldrig har förtjänat ett öre, far till Schweiz, för att hennes pappa kan förtjäna pengar. Det är svinaktigt orättvist bägge delarna, men det kan förklaras. Sippan, du skulle spotta upp dig och läsa litet historia."

Sippan höjde på ögonbrynen. "Historia?"

"Karlarna ha alltid fått betala för kvinnorna och barnungarna i alla tider, förstår du, och därför har det blifvit en dogm, att en karl alltid behöfver mera, än ett fruntimmer, om han också är lika ensam och ogift som en åskledare. Dogmer ä' alltid så där. Nå-

gon tanke finns det i dem från början, men det mesta är bosch. Det är också dogm, att en dotter ska ha det bra, bara för att hennes pappa kan göra affärer. Vore det fullt rättvist, skulle ingen frisk människa få inneha ett korföre som hon inte själf har lyckats snärja åt sig. Och du kan var lugn för, att då blef turisttrafiken på Schweiz inställd."

"Du är så fånig, så jag mår illa," sade Sippan matt. "Om man drog ut dina teorier, så skulle en gulaschbaron bli den, som var mest värd att ha det bra."

"Han är det också."

"Nej hör du. Att du inte storknar."

"Det är klart, att den, som är styfvast i att göra pengar, är mest värd att få allt, som kan fås för pengar. Det är fullt rättvist. Men det ska du inte vara ledsen för, för det finns någonting, som heter tingens inneboende rättfärdighet."

"Och det är?"

"Att det som kan fås för pengar, egentligen inte är någonting. Det, som är någonting, kan inte fås för pengar, men det kan en stakkarl ha, när han sitter hemma vid spisen."

Sippan drog ned mungiporna.

"För du kan inte möblera din själ med en gustaviansk salongsmöbel. Kan du det, så bör du gå och hänga dig, för det är alldeles onödigt, att du lefver. Du är bara en kropp."

"Äh!" Sippans ton var kort som en punkt.

"Och kan du inte skaffa dig skimmer öfver lifvet, när du sitter och adderar på kontoret, så skulle det inte hjälpa, om solen tog och damp ner i kassakladden. Du skulle inte bli gladare för det. Begriper du inte, att skimmer, öfver lifvet, det måste komma inifrån, ur en själf. Hur förklarar du annars, att en gammal skurmadam kan vara glad?"

"Nu orkar jag inte höra mera, det får du förlåta mig." Sippan reste sig upp och gick fram till fönstret. Plötsligt vände hon sig om: "Bengt, du är den okänsligaste människa, jag någonsin har sett."

"Eller den känsligaste," sade Bengt lugnt. "Men vänd dig om och titta ut genom fönstret, så kanske du får se någonting."

Sippan vände sig ofrivilligt om igen.

"Jag ser inte ett dugg. Hvad var det jag skulle se?"

"Ingenting. Du kan väl inte se någonting. Men jag ser det, fast jag ligger och tänker på öulikörarens lösgom. Och det är det, som gör, att jag inte känner någon fasa."

"Kom nu, barn," sade fru Lunds röst i dörren.

Bengt hoppade upp och kastade kudden i soffhörnet.

"Kom nu, Sippan, så får du kåldolmar och äppelkaka, för att du är blind på bägge ögonen och har ett hjärta af gråsten."

Sippan såg på honom med uppspärrade ögon. "Gud, hvad du är fånig," sade hon.

II.

Stadsparken var en vacker gammal park. Träden voro låga och lummiga, och det gjorde, att man inte observerade, hur litet området egentligen var. Luften var mättad med syréndoff, och det gick små lätta fläckar öfver gräset. Det var en härlig söndagsmorgon.

Men det var inte det, Sippan tänkte på, där hon satt bredvid Elsa på den grönmålade spjalsoffan vid syrénersån.

"Jag förstår inte hvarför Bengt alltid gör sig så kvick," sade hon med ens. "Han är absolut odräglig."

De hade haft ett litet gruff vid frukostbordet.

"Ja, men jag tycker, att Bengt är snäll. Han tycker bara att du alltid bråkar så förfärligt om kontoret, och det gör du."

"Det skulle du göra med, om du satt där. Om du visste, hvad det är gräsligt —"

Elsa satt och ritade små ringar i sanden med sitt parasoll.

"Men Bengt har väl inte heller så värst roligt. Tror du, det är roligt att vara tandläkare? Jag tycker, det skulle vara väldigt tråkigt."

"Ja, men det är skillnad på att ha hundra-femtio i månaden eller förtjåna flera hundra."

"Men Bengt har ju inte mera för det. Han ger ju mamma nästan alltihop till hushållet. För egen del har han inte mer än du. Tror du, att vi skulle kunna reda oss utan Bengt?"

"Jag vet inte —" Sippa talade ofrivilligt litet tveksamt. Nej, naturligtvis skulle de inte kunna reda sig utan Bengt.

"Och han, som alltid brukade säga, att han ville bli vetenskapsman. Det minns du väl?"

"Ja."

"Och så har han måst bli tandläkare för att kunna försörja mamma."

"Jaa —" Sippa satt en liten stund tyst.

Sandgången dök in till höger under syrenhäcken. Det var så egendomligt vackra färger på allting. Sanden var ljusröd, och löfverket var så klart grönt. Syrenerna lyste hvita som elfenben, och himlen ofvanför stod rent azurblå med en flock af små moln. Det var som om en liten hjord af himmelska lamm hade gått och betat på en blå äng. Rundt omkring på den klippta gräsmattan hade blommorna ritat små kulörta prickar. Hvarenda en bestod sig med en liten skarp och afstickande färg.

"Det är precis som en Böcklintafla," sade hon plötsligt. Elsa nickade.

"Det är nedrigt skönt, när solen steker så här."

"Ja," sade Sippa och blundade.

Hon lutade sig tillbaka mot ryggstödet på soffan. Ja, det var verkligen skönt. Och förfärligt vackert. Livet var ohyggligt vackert för den, som fick vara med om det. För dem var det lika vackert i morgon, fast det var måndag. Men det var för folk, som inte satt på kontor.

"Är det inte vansinnigt —?" sade hon plötsligt och impulsivt.

Men längre kom hon inte, ty det kom någon gående på sandgången bakom syrenbersån. Hon vände på huvudet.

"De där passar väl väldigt bra i Böcklintaflan?" sade Elsa i en hviskning.

Sippa satt och iakttog dem likgiltigt, där de gingo framåt gången. Det var ett gammalt äkta par förmodligen. De måste vara oerhördt gamla. Gubben stakade sig framåt stödd på en käpp i ena handen, och höll gumman under armen med den andra. Han gick med huvudet litet nedlutadt.

Sippa hade lätt för att uppfatta detaljer. Hon hade inte sett på dem i två sekunder, förrän hon visste, att det var ett gammalt par af arbetarklassen, och att de voro fattigt klädda, men också påfallande snygga. Hon makade sig undan litet, för att de skulle få plats på soffan.

"Var så god," sade hon halfhögt.

"Tackar."

Det var gumman, som tackade. Gubben sträckte ut handen som för att känna sig för, och det kom Sippa att se på honom. Jaså, han var blind?

"Sitt nu stilla här, du Karl Gustaf, så går jag till grind' och köper några karameller åt dig."

Gumman tog honom i axlarna liksom för att känna efter om han satt riktigt stadigt på soffan. Därpå tog hon om hans hand, som höll i käppkryckan. Det såg ut, som om hon klämde till den bättre om kryckan.

"Och håll i käppen, så du inte far framstupa. Och kom ihåg, att du sitter still."

Öfver gubbens gamla skrumpna fysiologi flög någonting som liknade ett leende.

"Nej, jag tänker inte gå upp och dansa," sade han litet stöligt och med en besynnerlig röst. Sippa, som var musikalisk, fick ett intryck af spädt kråkrax. Men det var på något konstigt sätt humoristiskt. Han var tydligen vid godt lynne.

Gumman vände sig till Sippa. Hon hade ett par mycket blåa ögon i sitt gamla rynkiga ansikte. "Om han tappar käppen, så kanhända att fröken är snäll och tar opp den? För se, han kan inte själf, och han är så släpphänt —." "Jo då," sade Sippa vänligt.

Sippa satt och såg efter gumman, när hon gick. Hon observerade, att den svarta färgen på hennes kjol stötte litet i grönt, och att kantbanden i sin ordning stötte en smula i grått. Kjolen hängde ned i en flak bak och stod upp litet för mycket fram.

Sedan tittade hon på gubben. Han satt orörlig som en bildstod med sin gamla skrumpna näfve på käppkryckan. Han hade vändt huvudet åt det håll, där gumman försvunnit. Det var något af liften öfvergifven trögubbe öfver honom. Bakom brättet på hans gamla filthatt såg hon blommorna på Elsas nya hatt sticka fram, ett par fräscha och nästan utmanande blåa förgätmigej.

"Hon dröjer," sade plötsligt kråkrösten, men nu lät den icke humoristisk. Den hade en aning af oro i sig.

"Ja, men det är en bra bit till grinden," sade Elsa. "Och här är ju skönt att sitta i alla fall?"

Sippans röst var litet fröstande. Det var någonting i gubbens sätt att sitta orörlig, som väckte ett behof inom henne att tala så.

"Si, jag är inte van att vara utan Anna," sade kråkrösten liksom ursäktande. "Och när en inte kan si, så —"

"Nej, det är nog svårt att vara blind," Sippa tyckte själf, att det lät förskräckligt banalt, men hvad skulle man säga?

Elsa böjde sig fram, så att hon kunde se Sippa. Hon gjorde en grimas, som var uppriktigt ämnad att utfryska djupt medlidande. Hennes ögon mötte Sippans.

"Har ni alltid varit blind?" frågade hon.

"Nej, i år blir det fyrtiofyra år. Si, jag ä' inte född blind, inte."

"Jaså," sade Sippa. Det var, som om något besynnerligt hade vibrerat inom henne. Fyrtiofyra år —

"Det var genom en olyckshändelse, si. Jag var stensprångare på den tiden, och så var det en, som inte gaf akt, utan det basa' af litet för tidigt. Så jag vardt blind. Och själf vardt han död, stackarn."

"Så förfärligt," sade Elsa.

"Ja, det var svårt, medan det stog på."

"Hur —?" Sippa begrep inte riktigt, hvad han menade.

"Innan en vardt van te vara blind. Det tror jag ingen, som kan si, riktigt kan förstå, hur det kan vara."

"Nej, det måtte vara förfärligt —"

Sippans röst var mycket dämpad. Det var någonting i kråkröstens sätt att berätta, som liksom lade en tyngd på mellangärdet på henne. Kraxet kom så lugnt och så egendomligt entonigt. Hon kände på sig, att så där talade ingen människa från början.

Alla tre sutto en stund tysta.

"Men att hon inte ä' här än," sade kråkrösten plötsligt, nu om igen oroligt.

"Var inte ängslig," sade Elsa. "Hon kommer strax."

"Är det hustrun, hon som gick?" Sippa kunde inte låta bli att fråga.

"Nej, det ä' syster."

Det uppstod omigen en paus på soffan. Gubben satt fortfarande lika orörlig som förut. Sippa satt och tänkte på att han faktiskt inte hade rört sig på hela tiden. Det var, som om någon hade hypnotiserat honom att sitta vänd mot syrenbersån.

"Ocken kan gå sta och gifva sig med en blind? Det kan väl ingen begära," sade kråkrösten plötsligt. "Det vore väl också galet?"

Sippa försökte säga något men hittade ingenting. Hon tittade på Elsa.

"Har ni alltid haft syster hos er?"

"Ja, ända se'n. Hon har alltid hållit ihop med mig, hon. Och nu på sista åren så har hon varit hos mig för jämnan."

"Hur var det förut, då?"

"Jo, si hon tjåna' hos stadsfiskalns tills för sex år sen, och då kunde hon ju bara titta till mig på kvällarna, när herrskapet hade fått sitt gjordt, så hon kom ifrån. Då kom hon och greja opp litet åt mig och ställde

med maten te dan därpå. För jag kunde ju inte greja åt mig själf. Men nu så bor vi ihop, så nu ha vi rart."

"Det var ju roligt," sade Sippa. Hon satt och undrade, om någon människa någonsin hade sagt någonting plattare.

"Och spart ihop på lön, det har Anna gjort för jämnan, för vi har alltid varit liksom litet rädda för å komma på fattighuset, när vi vardt gamla. Och fiskalns va' så snälla, så di skaffa' mig, så jag fick lära mig att göra korgar. Så vi har redt oss. Och så kom nu den här pangsjon. I fall alla blindade hade så bra som jag, så var det ingen nöd."

Sippa satt tyst.

"Jaa —" sade hon till sist dämpadt.

Elsa hade krupit tillbaka litet på soffan, så att hon inte kunde se henne, men hon såg de blåa blommorna på hatten. En förgätmigejvis stack upp ofvanför gubbens hattkulle. Den gamla filthatten var grå som torkad jord. Det var som om en liten ruska förgätmigej hade blommat på en liten grå grafkulle.

En lätt fläkt af syrendoft strök fram förbi soffan.

"Nu kommer hon," sade Elsa plötsligt.

Rösten talade om, att hon suttit i spänning.

Sippa satt och såg på Anna, som kom fram vid syrenbersån. En liten krokryggig människa med skrumpet ansikte och stora, nästan fyrkantiga händer. Hon gick fort, och såg varm ut. De blåa ögonen voro litet oroligt riktade på soffan.

"Det var så fullt med folk vid ståndet, så det drog litet långt om —"

Hon kom fram och vecklade upp en liten brun pappersstrut.

"Kanske jag får bjuda fröknarna, som har varit så snälla?"

Sippa stack fingrarna i struten och tog en liten ful karamell. "Tack."

"Och lilla fröken, då?"

"Tack, men inte ska vi äta upp alla era karameller —" Elsa fiskade litet generad upp en.

"Det måtte allt vara rysligt att vara blind," sade hon, när de hade kommit en bit bortom syrenbersån. "Tänk, i fyrtiofyra år — Och system, som bara kunde gå dit om kvällarna —"

"Hm," sade Sippa, men mycket otydligt och mellan tänderna.

III.

Bengt låg på soffan och rökte cigaretter. Där ute höll sommarskymningen på att dränka staden i blått. Sippa satt i gungstolen och lät den sakta gå af och an. Elsa låg uppkrupen i hvilstolen och läste Grefven af Montechristo.

"Hör du, Sippa?" sade Bengt plötsligt.

"Ja, hvad är det?"

"I kväll har du inte gifvit kontoret ett enda hyfvelltag. Mår du inte bra?"

"Det rör dig inte," sade Sippa. Hon gungade en liten stund till.

"Hör du, Bengt, hvad var det, du ville jag skulle titta ut genom fönstret för i går, när vi grälade."

"För att du skulle se någonting."

"Hvad då?"

"Ett och annat, som du inte tycks kunna se från kontorsfönstren." Bengt drog ett bloss på cigaretten.

"I så fall tror jag, att jag har sett det i stadsparken i dag. Så du behöfver inte vara så där kvick längre."

Elsa tittade upp från Grefven af Montechristo. Hon tyckte, att Sippa hade en så konstig röst.

"Det var vådligt, hvad ni låter fnoskigt högtrafvande," sade hon.

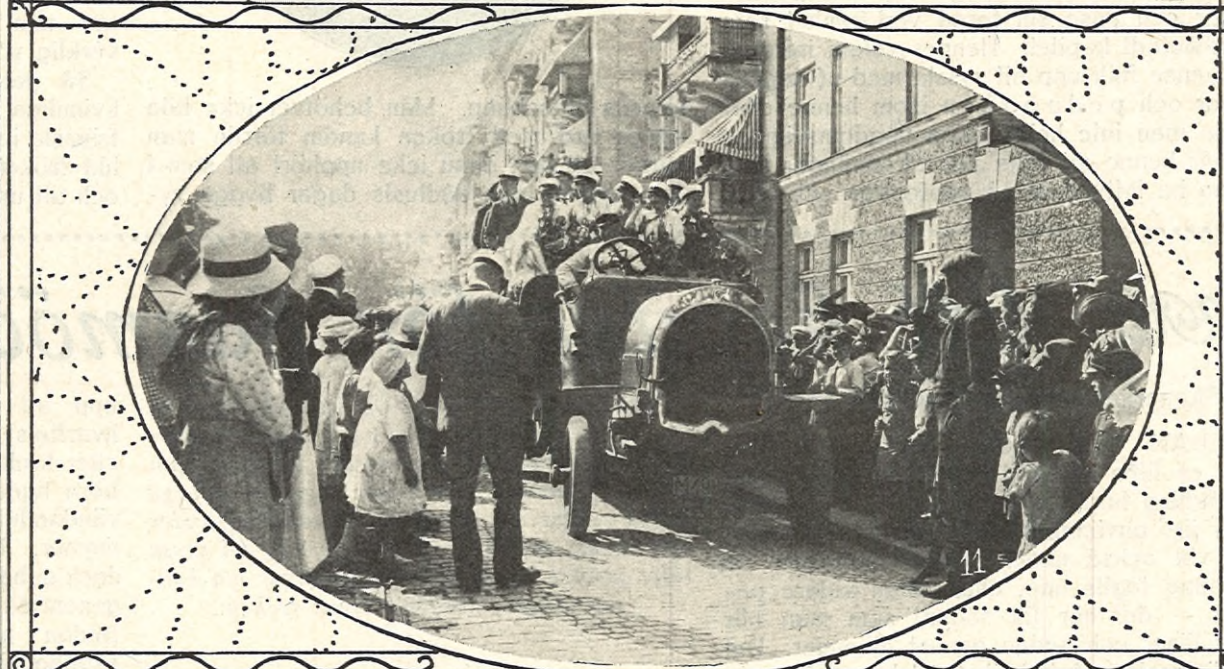
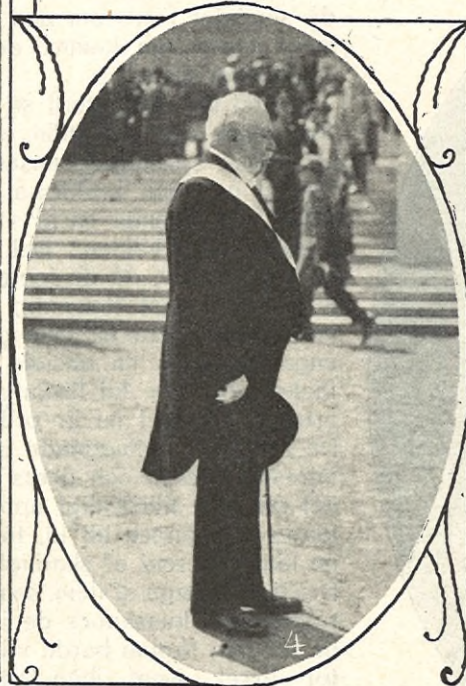

Festliga och

Karl X Gustaf-stodens affäckning. 1. Konungen bjuder fäckelset falla. 2. Konungen och statyns skapare, skulptören Gustaf Malmqvist, taga stoden i betraktande. Kravallerna kring riksdagshuset den 5 juni: 7. Polis- och militärkedjor å Gustaf Adolfs torg för att hindra folkmassorna att komma in på Norrbro. 8. En anhållen das på bilåkning kring staden af sina manliga kamrater. 1-9. E

stormiga junidagar

afsyn omedelbart efter sedan fäckelset fallit. 4. Förra öfverståthållaren R. Dickson talar vid affäckningen. 5. Revy af flottans kår. 6. Truppernas förbimarsch. 9. Chock af poliserna. 10. Svenska flaggens dag i Göteborg. Pastor Lindblad talar till ungdomen i Slottsskogen. 11. Årets studentskor i Malmö bju-
n foto. 10. Anna Backlund foto. 11. Centralateljén foto.

Hulda Lundin 70 år.

PÅ DEN TIDEN, DÅ IDUN HVARJE VECKA presenterade en förtjänsfull svensk kvinna för sin publik och prydde sin första sida med hennes bild, skrefs det om fröken Hulda Lundin med flödande lätthet, icke en utan flera gånger. Det var ett tacksamt ämne att berätta om denna kvinnliga reformator och banbryterska, hur hon röjde väg i den svenska folkskolan för en fullt rationell kvinnlig slöjd grundad på pedagogiska principer, och ur det kaos som rådde skapade den Lundinska metoden, äfven kallad Folkskolans.

Då fröken Hulda Lundin nu fyllt 70 år, hvilket inträffade den 13 juni, står hon öfver och så att säga bakom sitt lifsverk. Det är nu redan mer än tio år sedan fröken Lundin själfmant afgick från sin befattning som slöjdspektis vid Stockholms folkskolor, i enlighet med sin egen ofta uttryckta önskan att lämna arbetet innan intresset slappats och krafterna aftagit.

En personlighet med fröken Lundins kraftiga kynne kan helt enkelt inte lyckas i ansträngningen att dra sig undan och slå sig till ro, äfven om hon aldrig så många gånger officiellt skulle afsäga sig sina befattningar och anse sin forna verksamhet som ett afslutadt kapitel. Hennes vakna intresser henne fullt upp att syssla med af dagens frågor och pedagogien inom henne eller borde man inte hellre säga ungdomsvänner förmår henne att följa alla strömningar som kunna ha inflytande på uppfostran och un-

domens utveckling. Man behöfver icke tala många ord med fröken Lundin förrän man märker att hon ännu icke upphört att som i sin ungdoms och dådlusts dagar bygga sy-

stem af den omgivande verkligheten. Och då samtalet föres om den kvinnliga ungdomens uppfostran, komma dessa pedagogiska synpunkter fram.

— Det har alltid varit så med all uppfostran, säger fröken Lundin, att en tid har den teoretiska kunskapen ansetts som den viktigaste och den praktiska har fått stå tillbaka. Så kommer en ny våg och lyfter den praktiska mot höjden. Just nu befinna vi oss på en våghöjd, då de teoretiska kunskaperna skaffas högst. Men enligt min mening borde man tänka mera än man gör på att ge de unga flickorna en allsidig utveckling. För flickor som inte ha läshufvud innebär skolarbetet som det nu är ordnad stora faror. De tvingas till pluggande af saker som inte intresserar dem och deras praktiska fallenhet blir inte tillräckligt uppodlad. Med den långa skolgången till 15, 16 år är det myckna läsandet rent af skadligt för våra flickor. Det finns många af dem, som på detta sätt utrustas med kunskaper de ingen användning ha för och skolan borde väl ändå rusta dem för lifvet. Kom ihåg, att handen utbildas mellan 6 och 14 år, och då måste den öfvas, om man senare i lifvet skall kunna uppnå verklig yrkesskicklighet.

Så talar den som gifvit den svenska kvinnliga skolslöjden en plats bland de främsta i världen. Men det vore nog knappast likt fröken Hulda Lundin att icke se framåt och att upphöra att söka efter fullkomning.

Ett kapitel för husmödrar.

Skogarnes och fältens dukade bord.

REDAN VAR STORE LINNÉ PÅVISADE i en liten på midten af 1700-talet tryckt afhandling hurusom ett flertal vildt växande örter äro användbara i hushållet, och ämnet har väl också under senare tider mer än en gång tagits upp, ehuru utan vidare påföljd — det hör till sådant som man hör eller läser och sedan genast glömmar. Det är för resten så bekvämt att bara hålla sig till det vanliga eller det som brukas, hvarför skulle man då besvara sig med sådant, som man ej känner till. Hvilket arbete i både tal och skrift har det ej behöfts för att lära folk, att våra svampar duga till människoföda? Och hur länge ha ej massor af våra skogsbär fått stå och rutna bort i brist på företagsamhet, innan man slutligen kom till insikt om att det rikligt lönade sig att taga vara på dessa skatter? Mycket har härvidlag hunnit uträttas, men åtskilligt återstår.

Från den tidiga våren allt intill senhösten dukar den gifmilda naturen sitt stora bord, där vi blott ha att taga för oss af de många olika rätterna. Tiderna äro nu för visso sådana, att vi böra visa oss vara mer tacksamma gäster än någonsin tillförne, ty mycket finns att taga vara på. Fram på sommaren få vi säkerligen bekväma oss till en omskrifning på matsedelns vanliga "kött med grönsaker," det kommer kanske att i stället få heta: "grönsaker med kött", alldenstund detta senare torde bli både dyrare och svårare än hittills att anskaffa. Och vi behöfva nog ej fara illa af den förändrade dieten, men med den större efterfrågan och åtgången på grönsaker, bli väl äfven dessa dyrare än vanligt, och då gäller det att taga

I DETTA KAPITEL FÖR HUSMÖDRAR fortsätter *Smålandsfrun* sina råd, lämpade för våren och sommaren. Längre fram kommer samma värderade signatur att ge några vinklar om matvarors behandling under den varma årstiden och vidare några i dessa tider ytterst värdefulla upplysningar om konservering i sockerbristens tecken..

vara på allt matnyttigt och så långt möjligt själfva förskaffa oss en del. Att detta kan ske förmedelst själfproducering, d. v. s. odling i egen täppa, där man så hafva kan, har redan förut påvisats, men det finns andra sätt.

Den föraktade brännässlan på hedersplats.

Tidigt på våren ha vi t. ex. nässlorna. De komma just vid den tid på året, då snö och mörker vika för solvärme och ljus och då man vid sina promenader söker sig ut från stadsgatorna. Medan man då i backarna söker efter sippor och annat grönt, borde man komma ihåg den anspråkslösa nässlan, som växer vid dikeskanter, soliga laduvägar o. s. v. Där den förekommer i riklig mängd, kan man snart plocka några liter, och den ger oupphörligt nya skördar. Att nässlor användas till soppa (nässelkål) ha väl alla reda på. För vinterbehof kunna de torkas eller sallas. De rensas och sköljas noga samt läggas att torka på rent linne; då de äro fullkomligt torra, bredas de ut i tunna lager på ållor för att långsamt och vid mild värme torkas. Af för stark värme förlora de sin gröna färg. Förvaras i påsar af gles väfnad, dessa hängas upp på torrt ställe och omskakas emellanåt. Vill man salla nässlor, rensas de och sköljas, läggas

upp att rinna af och nedpackas därefter hvarftals med groft matsalt i en ren bytta eller kruka, med tyngd öfver. Torra nässlor böra ligga i friskt vatten 2 timmar före användandet, saltade dragas ur i vatten 12—24 timmar. Nummer ett af all konservering är dock alltid den hermetiska inkokningen, hvaregenom såväl arom som färg bättre bevaras. Sedan nässlorna blifvit rensade och väl sköljda, läggas de i kokande vatten med litet salt att förvällas under några minuter, upptagas och afkylas, hvarefter de läggas på flaskor eller konservburkar, antingen fint hackade och passerade eller hela, litet afsvalnad kött vatten jämte en del af spadet, i hvilket nässlorna förvälts, och salt påhälls och flaskor eller burkar få koka i vattenbad, de förra en half, de senare en timme. I förbigående må det tillåtas mig att påminna vederbörande husmödrar om att nässlor utgöra ett högst värdefullt bidrag till hönsfodret. Bladen, förvalda och hackade samt blandade med hafremjöl för kalkon- och hönskycklingar; fröet (liksom frö af solrosor, hvilket dock först males till mjöl) som grönfoder under vintern, antingen torrt eller blandadt i det s. k. blötfodret. För det senare ändamålet insamlas nässlorna så snart de sätts frö, därvid väljes en solig och vacker dag, hopbuntas i smärre kärvar och torkas ute i solen. Anses öka äggproduktionen och förlåna åt äggen en finare smak och högre färg. Nässlor, lagda på en flaska, som fylles med sprit och under några veckor ställas i ett soligt fönster, ge en tinktur, sedan gammalt ansedd som ett utmärkt medel mot bisting och till lindrande af brännsår. Afkok på nässlor, hela växten, anses vara ett godt medel för hårväxtens befordran.

Andra gröna, matnyttiga växter.

Den tidiga vårspenaten, så godt som det första gröna som kommer till synes hos grönsaksförsäljarna på salutorgen, utgör naturligtvis en stark frestelse till extravaganser, men den husmor, som nödgas noga räkna med slantarne, får i regel afstå från sådana, hon väntar till priset går ned från de 5 kr. per kg. till 1,50 och 1,25. Men hur många ha reda på att nässlor mycket väl låta sig anrättas som spenat? De kunna användas enbart, men helst tillsammans med vanlig spenat. Det finns också åtskilliga andra surrogat, hvilka torde vara förhjänta af en närmare bekantskap. För att nämna endast ett fåtal, så ha vi t. ex. den välbekanta våtarfven (*Stellaria media*); den bekanta och som ett förargligt ogräs ansedda mallan (*Atriplex hortensis* eller *patula*); ängsyrnan (*Rumex acetosa*), som växer rätt allmänt på ängar och i backar och är förträfflig att blanda med odlad spenat; strand-sältingen (*Triglochia maritimum*) förekommer, såsom af dess latinska namn framgår, vid hafsstränder. Vidare ha vi de späda skotten af humle (*Humulus lupulus*) och bland våra odlade köksträdgårdsväxter rödbetan, hvilkens blad ge en förträfflig spenat. Stjälkarna af denna växt användas stufvade. Äfven de helt späda bladen af malrubarbern kunna här till begagnas, men bör man först afkoka dem i ett par vatten för att urdraga syran och den något beska smaken.

Flere vildt växande växter finnas, hvilka äro användbara till sallad. Främst bland dessa är att nämna maskrosen (*Taraxacum officinale*), det förargliga ogräset i våra gräsmattor, i trädgårdsgångar o. s. v., mot hvilket det föres ett obönhörligt utrotningskrig. De späda bladen gifva en förträfflig sallad. Särskildt i Frankrike är maskrossalladen mycket värderad, den rent af odlas där alldeles som vi här odla grönsaker. På sommaren, i juni och juli, utsätts plantorna i rader på trädgårdssängar i fet, lerhaltig jord, och tidigt på våren betäckas de med ett lager sand; så snart bladtopparna sedan bli synliga äro de färdiga till skörd. I Tyskland har man följt exemplet och där man ej förfogat öfver en bit jord ha försök gjorts att inplantera växten i lådor, hvilka sedan öfver vintern placerats i en mörk, ej kall källare. Enklaste är att på våren utvälja växande plantor, nypa af blommor och knoppar samt, på platsen där de växa, stjälpa blomkrukor e. d. öfver dem för att bleka bladen. Ett franskt recept på maskrossallad lyder: de spädaste bladen, hvilka sitta närmast roten, afskåras och sköljas, förvällas i vatten med litet salt 25 minuter, få rinna väl af på sikt och blandas därefter med fin matolja eller litet smält smör, söt grädde och hvitpeppar. Men den kan äfven tillredas som vanlig grönsallad.

Af bäckbräsa eller bäckkrasse (*Cardamine amara*) beredes en välsmakande sallad alldeles som af grönsallad. Endast de spädaste bladen användas. Växten påminner om persiljan. Finnes vid skogsbäckar, kärr o. s. v. En annan art af krasse, nämligen källkrassen (*Nasturtium aquaticum*), odlas allmänt i Frankrike, där den förtäres i oerhörda mängder, men den öfverträffas i smak af vår vanliga bäckkrasse. Anmärkas bör, att sallad af växter, hvilka ha en något beska smak, ej böra tillredas med socker, ty därigenom framträder denna mera märkbart.

Ett societetsbröllop.

Författaren Ove Ekelund och fru Vera Ekelund, född Tornöhielm.

Användbara soppkryddor äro bland andra åkerkålen (*Brassica campestris*), som utmärker sig för en källiknande smak, och backanis (*Pimpinella saxifraga*). Af ängsyrna beredes en välsmakande soppa alldeles som spenatsoppa, med den skillnad att i st. för mjölk användes buljong. Målla lämpar sig äfven för tillagning af soppa. Bladen förvällas, hackas fint, fräsas jämte en klyfta finhackad hvitlök i smör, spådes med kött- eller rotsaksbuljong och afredes med äggulor.

En krydda, som mycket användes i synnerhet i bröd är kummin, vildt växande sådan (*Carum carvi*) har en betydligt kraftigare arom och då den förekommer ganska allmänt litet hvarstades, på ängsbackar, betesmarker o. s. v., kan man lätt samla sitt förråd däraf.

Något om svamp.

Af svamp bjuder våren och försommaren hufvudsakligast på murklor och kantareller, och i de trakter där det finns godt om dessa läckerheter lönar det sig att företaga sina exkursioner. Hela familjen kan ge sig ut att skörda och samla förråd — man får samtidigt lungorna fylla af frisk och ren skogs-luft, och det har ju också sitt värde. Af murklorna är toppmurklan den finaste, men ej så allmän. Åtskilliga svampböcker finnas, ur hvilka kan inhämtas allt hvad man behöfver veta om svampens skördande och användning. Dock tillåter jag mig några påminnelser. Först och främst: om ni plockar svamp, så ryck ej upp den ur jorden, hvarigenom alla utsikter till nya skördar förintas, utan skär af den med knif eller bryt af den. För det andra: förväll all svamp, sedan ni rensat och tvättat den. En del finare svampar förlora kanske därigenom något af sin arom, men det är alltid lugnast att förvälla. Och anrätta eller konservera svampen fortast möjligt — ej ens förvällad bör den gömmas längre än 12 timmar. Beträffande de olika konserveringssätten är inkokning och torkning att föredraga framför saltning. Vid torkning uppträdes svampen på trådar och lufttorkas några dagar, hvarefter den kan hängas i närheten af köks-spiseln, tills den är fullständigt torr. Ett sätt är att i mortel stöta torkad svamp till ett fint pulver, som sedan förvaras på väl tillslutna burkar. Det användes till omeletter, smaksättning af såser o. s. v. När ni tillagar någon stufning af svamp, så glöm ej att tillsätta litet hackad körfvel jämte ett par droppar citron och helt litet finhackad lök, ni skall förvånas öfver att finna hur anrättningen därigenom vunnit i smak. Om andra svampsorter än ofvan anförda finnes nu ej anledning att orda, den egentliga svamp-säsongen inträffar ju senare på året.

Skogsbär och andra skogsalster.

Först af dessa komma smultro-nen. Den tid är längesedan förbi, då man helt bekvämt kunde köpa de läckra, röda bären för 50 öre kannan, som det då hette, d. v. s. knappt 20 öre för litern. Nu får man vara tacksam om man kan komma öfver dem för tredubbla beloppet. Det lönar sig för dem, som redan tidigt flytta till sina sommarställen eller eljes bo så, att de när som helst kunna komma ut i skog och mark, att gå på upptäcktsfärd efter dessa godsaker. Ju mer man kan få, dess bättre, de äro ej allenast välsmakande utan tillika mycket nyttiga att förtära, helst i sitt naturliga tillstånd, ehuru en mångfald anrättningar kunna beredas af dem.

Därnäst komma blåbären. Kan man själf plocka en del af sitt behöfliga förråd, så mycket bättre, men äfven om man måste köpa dem, lönar det sig att på olika sätt konservera, så att man har tills nästa skörd inträffar. Med hänsyn till den sparsamhet med socker, som måste iakttagas, är det skäl i att välja de enklaste och billigaste konserveringsmetoder, hvaraf här anföras några.

Torkning af blåbär: bären rensas, bredas ut på rena papper i tunna lager och läggas att sol- och lufttorka under 2 dagar. Därefter utbredas de på ållor för att fulltorka 5 timmar i 40 gr. värme. Förvaras i glesa lärtspåsar i torrt rum och användas med födel till soppa, kräm, kompot. En utmärkt god soppa tillagas af 3 dcl. torra blåbär och 2 dcl. torra hallon, hvilka kokas med vatten, 1 bit kanel, ¼ citron och afredning med potatismjöl; serveras kall med litet gräddskum öfver.

(Forts.)

Från scenen och estraden.

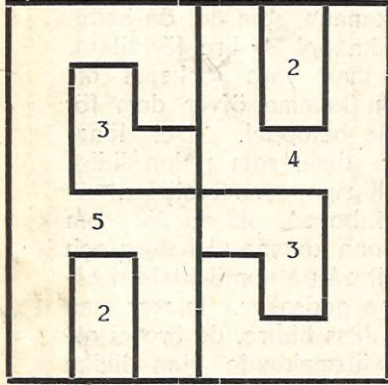
SPELTERMINENS ALLRA SISTA TEATERkväll i Dramatiska teaterns salong, till på köpet en af de vackraste junikvällar Stockholm hittills haft, ägnades åt en lätt och lekande föreställning af de sju artister från nämnda scen, som nu befara mellersta och södra Sverige för att ge landsorten ett prof på godt komedispel och på fin svensk dramatik i en muntrande genre. Programmets kärna utgöres af Tor Hedbergs af godt och kvickt lynne stämplade lustspel "Kärlekens krokvägar" och som förpiäs en tysk enaktare, "Locktoner", af Max Dreyer. Fru Augusta Lindberg och fru Tyr-ra Zanderholm göra sig utmärkt i de kvinnliga rollerna — respektive en komisk svärdmor och en kärnkvinna i öfvergångsåldern samt en flirtande ung änka och en snitsig pignärta — och hvad herrarna beträffar — Gösta Hillberg, Kåge, Högel, Roeck-Hansen — bolla de ledigt sina repliker och prestera ett spänstigt spel. Tur-nén torde således ha all utsikt att bli mött med sympati hvarvt den än styr färdan.

Skansens friluftsteater firar 100-årsminnet af Gunnar Wennerbergs födelse med en fyndig och stämningsfin dramatisering af "Gluntarne". Redan sceneriet med 40-talets "Flustret", slottets röda fasad på sin kulle, svandammen och hökar Liljegrens kryddbod med den lilla täppan utanför bildar en tjustande tafla. Det dramatiska inslaget har nog blifvit en smula ojämnt, men några studentupptåg göra sig förträffligt och de populära sångerna föredragas i allmänhet med känsla och god röstbehandling. Bäst ter sig herr Axel Lilja som Magistern; hos honom är både det sångliga och det dramatiska lyckligt förenadt, hvilket däremot ej kan sägas om Gluntens representant, hvars indolens i alla skiffen verkar ofrivilligt komisk. En god figur, briljant spelad, är fröken Hoppenrath. För sommaren många vackra kvällar, blir sångspelet "Gluntarne" med all säkerhet lifligt åhördt och beskådadt.

ARIEL.

IDUNS PRISTÄFLING N:R 13.

SAMMANSÄTTNINGSSUPPGIFT.

Af de båda kvadraternas olika bitar skall ett årtal sammansättas. Hvilket?

Lösning märkt pristäfling n:r 13 och helst frankerad med landstormsmärke insändes till Iduns redaktion senast den 30 juni 1917. De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas erhålla hvar-dera 5 kr. i pris.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 11.

1 Adla, 2 här, 3 Sven, 4 lik, 5 smyg, 6 smärta, 7 ljus, 8 panna, 9 klar, 10 vågar, 11 fattar, 12 arm, 13 syn, 14 håll, 15 knep, 16 högtid, 17 fast, 18 piano, 19 kapell, 20 rusande, 21 vindar, 22 uppslupna, 23 fint, 24 kvickt, 25 skämt, 26 sky, 27 rätt, 28 fria, 29 sak, 30 käring,

31 far, 32 Skara, 33 visa, 34 slät, 35 råkar, 36 redo, 37 kall, 38 kalla, 39 så, 40 klena, 41 kvistar, 42 vän, 43 så, 44 hela, 45 Linda.

De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffats ha lämnats af fru Lina Lindblad, Stockholm, herr Gerhard Anjou, Uppsala och signaturen Prenumerant Lyckebo, Västerås, hvilka sålunda erhålla 5 kr. hvardera i pris.

IDUNS TIDSFÖRDRIF

REBUS.

S alt

LOGOGRYF.

Af Lea.

I gråa lockar fram jag stiger ur häidernas och minnets dal, och jordens son sig stundom viger till tjänst uti min tempel. Men vägen dit är svår att finna, och sökes bäst vid smärtans hand, därför de unga sällan vinna en fotsbredd af min lugna strand. Men ack, jag väntar, väntar gärna på ungdom, skönhet, makt och namn och då finns tröst uti min famn. en gång de falla som en stjärna, Sex pelare min byggnad äger med runor tecknade uppå, märk hvad ditt öga där dig säger och tolka det — vi lyssna på:

Hvad säkert man får bäst i Kina, res dit förresten, njut och döml! Hvad blef hon ständigt, fru Regina, då pigan slarivat vid sin söm? Hur hennes majestät af Saba fann Salomo vid sitt besök. Hvad finnes alltid uti lava och, fastän svag, i våra kök? Ett kungligt släp, båd' långt och präktigt,

för folk och länder kämbart nog. Ett »baba» för de vuxna mäktigt då hågen dem till odygd drog. Hvad du och jag ha rätt att kallas i likhet med en hvar monark. En egenskap som kan bli allas, om dräkt är tunn och köld är stark. Hvad Afrodite var, då härligt hon framgick ur den klara våg. Ett utrop till sin grund förfärligt. En moder till det tilla såg. En dvalans hand på land och vatten. Ett ord som afsky innebär. Ett uppslag till de glada skratten, dem ingen god fördöma lär. Ett syskon ibland fem och nitti, hvars far stor reformator var. Ee not, som du vid första titt i hvar litet notblad genast har. Bokstäfver två, som skrifna samman en paus beteckna tydligt nog. Hvad föga godt jag om den »flamman» som gossens smärta kallt belog. Ett litet ord, som ju betyder att gärna din person man ser.

HVARFÖR

låter Ni håret falla af

då detta är så lätt att förhindra genom att använda

"ANTISEPTON" HÅRVATTEN

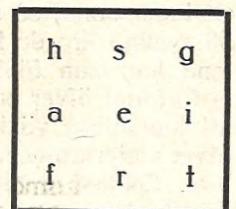
(med eller utan fett)

"Antisepton" dödar de bakterier, som i de flesta fall förorsaka hårets affallande, och gör håret mjukt, fylligt och glänsande samt lätt att frisera. Till salu öfverallt.

STOMATOLFABRIKEN, STOCKHOLM.

H. M. KONUNGENS HOFLEVERANTÖR.

DE BÅDA KVADRATERNAS INNEHÅLL.

Tag tre bokstäfver från den vänstra kvadraten och sammanställ dem med tre bokstäfver i den andra kvadraten så, att namnet på en skald bildas. De öfriga bokstäfverna bilda namnet på ett af skaldens verk.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 23

DE 13 DJUREN: Strömstare, tofsvipa, jättehval, älgoxe, ringmask, nyckelpiga, kattuggla, ormslå, rödstjärt, alpstenbock, ljungpipare, löfsångare. — Stjärnkorall.

VISITKORTET: Slaktare.

RAKNEGATA Galet 33.

Bekväma, hopfällbara två- och fyrhjuliga BARN-VAGNAR

Treffliga modeller. Billiga bestämde priser.

PAUL U. BERGSTRÖMS DROTTNINGGATAN 74,
1 tr. Hiss 74,

Recept å Kornflingekex af Svalöfs Kornflingor.

- 1 kkp. tjock grädde
- 1 kkp. vatten
- 3 hg. kornflingor
- 1 hg. hvetemjöl
- 2 tsk. bakpulver
- 50 gram smör
- 1 msk. socker
- 1/2 tsk. salt

Beredning: Vattnet, grädden, sockret och saltet blandas med kornflingorna, därefter tillsättes smöret och sist mjölet, hvari bakpulvret blifvit inblandadt. Degen kafas ut och naggas. Med mått uttagas kakor af önskad form, hvilka gräddas rostgula i medelmåttig ugnsvärme.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS
ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL
cocosoljetvål i stänger, tillverkas fortfarande och äro af god kvalitet.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

Inneh. af Elisabeth Östmanns Högskola i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FOR VECKAN 17—23 JUNI 1917.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggstanning i form med bräckt skinka; kaffe eller te. Middag: Graflax med spenat; kalfrulader med fransk potatis och grönsaker; glacemaräng.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling; ägg; kaffe eller te. Middag: Stekt rökt sidfläsk med stufvade makaroner; surmjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; gratin på makaroner (rester från måndag) med bräckkorf; kaffe eller te. Middag: Nässekål med äggulor, stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; välling; fiskstufning i snäckor (rester från tisdag) med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: korfkaka med smält smör och lingon; nyponsocker.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt korfkaka (rester från onsdag); kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; fläskpannkaka.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; fransk omelett; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Mannagrynskroetter med spenat; grönsall; blandad frukt med maräng och grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Lefverbiff med potatis; rabarbersoppa.

RECEPT:

Kalfrulader (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt kalkkött, 1 tsk. salt (5 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar.

Till fårs: 150 gr. af köttet, 50 gr. färskt fläsk, 15 gr. smör, 1/2 msk. mjöl (5 gr.) salt, hvitpeppar, 1 tsk. finhackad portug. lök, 1/2—1 dcl. grädde.

Till stekning: 50 gr. smör, 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 dcl. buljong, 2 dcl. grädde.

Beredning: Köttet torikas med en duk, urriden i hett vatten, — 2 hg. deraf användes till fårsen

— det öfriga skäres i 12 skifvor, hvilka bultas väl med en fuktig köttklubba och ingnidas med kryddorna.

Till köttfårsen males köttet, späcket och smöret 4 ggr genom köttkvarn. Fårsen stötes jämte mjölet i stenmortel, tills den blir jämn och smidig, då iblandas kryddorna, löken, svampen och grädden, litet i sänder. Fårsen breddes på köttskifvorna, hvilka därefter hoprullas med fårsen inåt och ombindas på två ställen med fint segelgarn, doppat i kokande vatten. Smöret brynes i en järnkastull, ruladerna läggas i och brynas vackert, beströs med mjölet, spädas med den kokande buljongen och grädden och få steka med tätt slutet lock, tills de äro möra eller omkr. 3/4 tim. De tagas upp, snörens klipbas bort, läggas i karott och såsen vispas upp, afsmakas och hålles öfver ruladerna.

Serteras med pressad potatis eller grönsaker.

Glacemaräng (f. 6 pers.).
Maränger: 180 gr. florsocker, 3 äggvitör.
Tillifyllning: 4 dcl. vaniljglace.

Beredning: Sockret siktas genom fin sikt. Äggvitorna vispas till hårdt skum. Gulorna skiljas omsorgsfullt från hvitorna, ty det minsta gula bland hvitorna hindra dessa att bilda skum. Hvitorna läggas i en rund skål af koppar, nickel eller porslin jämte några korn salt. Stälvisp användes eller i brist deraf en bred gaffel. Vispningen skall från början ske långsamt, i det man drager äggvitorna uppåt med vispen, de vispas därefter kraftigt, tills de äro nog fasta att kunna med vispen flyttas ur kärlet. Därefter iblandas sockret försiktigt med gaffel. Marängsmassan lägges med sked på väl rengjord och smorda plåtar i form af ägg, som slätas öfver med skeden och öfversiktas med socker. De gräddas i svag ugnsvärme, tills de äro halftorra och släppa plåten, då de uttagas, formas på ett ägg och få kallna. Marängerna fyllas med vaniljglace.

Grönsoppa med mjölk (f. 6 pers.). 2 morötter, 1 palsternacka, 1/2 rotselleri, 1 liten purjolök, 1 litet blomkålshufvud, 3 msk. smör (60 gr.), 1 lit. kokande vatten, 2 tsk. salt, 3 dcl. färska arter, 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 lit. mjölk, 1/2 hg. spenat, 1 msk. finhackad persilja, socker, hvitpeppar, 2—3 äggulor, 1 dcl. tjock grädde, 1 msk. kallt smör (20 gr.).

Beredning: Rötterna ansas på vanligt sätt och skäras i små tärningar, purjolöken skäres i fina strimlor, blomkålen rensas, fördelas i klyftor och får ligga i ättikblandadt vatten 1 tim. Rotsakerna och purjon fräsas väl i hälften af smöret, sättas på i det kokande vattentillsatt med saltet, och få koka, tills de äro till hälften mjuka, då läggas den sköjljda blomkålen samt arterna och alltsammans får koka färdigt. Grönsakerna läggas därefter med hälslef i soppskålen och spadet användes till soppan. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., spadet och den uppkokta mjölken spädas på, den rensade, sköjljda och skurna spenaten lägges i och soppan får koka under rörning 5 min. Persiljan tillsättes, soppan afsmakas med kryddorna, afredes med de uppvispade äggulorna samt grädden, får sjuda och hålles öfver grönsakerna och det kalla smöret i soppskålen. — I enklare fall kunna äggen och grädden uteslutas.

Mannagrynskroetter (f. 6 pers.). 1 1/2 dcl. mannagryn (14 gr.), 1 msk. smör (20 gr.), 6 dcl. mjölk, 1 ägg, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.), 1—2 tsk. rifven ost.

Till panering: 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 ägg, 1/2 tsk. salt (1 1/2 gr.), 1 tsk. matolja, 1 1/2 dcl. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. palmin eller växtsmör.

Beredning: Grynen läggas i sikt, öfverspolas med kallt vatten och få afrinna. En kastrull smörjes med 1/2 msk. af smöret, mjölken ihålles och får koka upp, grynen ivispas, hvarefter gröten röres med slef, tills den tjocknat, då den flyttas öfver svagare eld och får sakta koka omkr. 20 min., under det den ofta omröres. Gröten upphålles, blandas genast med resten af smöret och får afsvalna, hvarefter det uppvispade ägget, kryddorna och den rifna osten tillsättes. Ett flatt fat smörjes med smör, massan utbreddes därpå, bestryses med litet smör för att ej torka och får stå 2—3 tim. på is att kallna. Massan delas därefter i mindre delar hvarje del bör väga omkr. 35 gr. — hvilka rullas aflånga på mjöladt bakbord. Kroetterna doppas i det hårdt vispade ägget blandadt med matolja och smaksatt med kryddorna, rullas därefter i de stötta och siktade skorporna och få ligga 1 tim. att hårdna. De kokas gulbruna i het palmin eller växtsmör och läggas på saggapper att afrinna. Serteras med spenat.

Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Apoteket Vasens Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

Elegant

kemiskt tvättad o. prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till **Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.**

Bästa ingredienser

vid småbak förtjana bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda- Jästmjöl är bäst och pålitligast.
Säljes öfverallt i burkar à 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co

Mellin's Food

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Bek om bams uppfoeding gratis och franco från Mellins Food Depot, Malmö.

Styr genast kosan

till närmaste postanstalt o. rekvidrera på ett brevkort vår sommarkatalog för 1917. Gör sedan Edra inköp av de i katalogen upptagna varorna och Ni skall finna, att de i förhållande till kvalitén äro billiga. Katalogen sändes gratis ej fraktfritt.

Åhlén & Holm, Stockholm.

Infallna kinder

göra äfven ett ungt ansikte gammalt, då däremot runda och fylliga kinder alltid bli ungdomligt och oemotståndligt. Detta kan hvar och en uppnå! Uppgif tydligt namn och adress till »Snabb Parismetod», Iduns exp. f. v. b. Diskr.

FREJAMI - PASTILLERNA

VÄGGOLIN

Ofelbart medel mot all slags ohyra!

Pris pr flaska 1:25, 2 flaskor franco. Bruksanvisning följer hvarje flaska. Aterförsäljare antagas.

Tekniska Fabriken BESSE, Virserum.

TACKSAM för upplysningar om hvilka böcker man bör studera som handlar om det osynliga och ockulta. Svar till »Intresserad» Iduns exp.

Babykorgen!

(Mont. skär eller blå.)

Kr. 20:—

Babylådor från Kr. 10:00—15:00, innehållande hel utstyrel, välsydt och af bästa kvalitet. Sändes mot efterkr.

Helsingborgs Linnetystyrreläffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

I en punkt

SKULTUNA 1911

åro alla husmodrar ense: SKULTUNA KOKKÄRL åro bäst!

PARAMINT PASTILLER
FÖRORDAS AV LAKARE.
Vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.25.
SÄLJAS ÖVERALLT
A.B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontr. lämnad PROFESSOR A. VESTERBERG.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15 STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

SPECIAL KRANSAR
å kronor & ständigt färdiga
Order från landsorten expedieras genast mot postförskott.
NORDISKA KOMPANIET
Blomsteravd. Stockholm 136

Iduns ärade halfårsprenumeranter

erinras värdsamt om vikten af att i god tid (bäst nu genast!) förnya prenumerationen, så att afbrott i tidningens regelbundna expediering må undvikas.

Iduns värdefulla julnummer utdelas äfven till alla halfårsprenumeranter.

Prenumerera genast!

En frisk och ungdomlig hy bevaras och underhålls med **SASOLVALEN**

FRÅGOR

ENHVAR LASARE AF IDUN AGER rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befohgenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato ett pris af 10 kronor.

Nr 201. Vill någon af Iduns praktiska läsarinnor säga mig om man själf kan tvätta en broderad barnkappa af hvitt ylleyt samt foddrad med satin. Hur går man till väga?
Prenumerant.

Nr 202. Kan någon af Iduns läsarinnor ge undertecknad ett råd, huru gardiner af s. k. »ostväf» bör sys, för att de skall bli starkast och taga sig bäst ut. Vill ograrna ha någon langettering, enär väfven är så gles.
Ninnie.

Nr 203. Hvar skall man vända sig för att bli medlem i Föreningen för grafisk konst och hur stor är årsavgiften?
Konstintresserad.

Nr 204. Finns någon vänlig läsarinna, som vill gifva mig ett råd. Är under hela vintern strängt upptagen af mitt arbete, husliga och ekonomiska bekymmer för min mor och mig själf. Har annars under sommaren någon liten tid varit i tillfälle till luftombyte och någon förströelse, hvilket gjort att jag då hösten och arbetet börjat tagit fast med glädje. I sommar, Juli—Augusti (min fritid) ser jag dock ingen möjlighet till förändring. Förhjälp mig till någon omväxling eller råd mig till något. Är glad för arbete, kunnig i handarbete, kläd- och linnesömnad, kan porcellinsmalning, road af att ordna och ställa i ett hem, barnvän. Kan icke åtaga mig ett mera ansträngande eller makt-påliggande arbete, då jag när hösten kommer måste ta i med alla krafter.
Väntan.

Nr 205. Har tänkt sy mig en sportdräkt för eventuella cyckelturer i sommar. Hvilket tyg skulle vara lämpligast till en sådan? Är s. k. vindtyg vattentätt, och hvar kan man få köpa sådant nu? Färdigsydda dräkter af vindtyg ställa sig för dyrbara.
Sportintresserad.

Nr 206. Säg hvad bör jag ha i klädväg, från och med resdräkten för en månads sommarvistelse i mellersta Sverige (ej badort) för att vara något så när chic.
Lapplandslös.

Nr 207. Med hvad skall man putsa en rökbordsbricka af mässing? Har försökt med allehanda putspulver men stannar detsamma trots energiska gnidningar, alltid kvar och lyser hvitt i fördjupningarna.
Mor Agneta.

Nr 208. Hvar få vackra ritningar eller skisser till öppna spisar af tegel, kakel eller murbruk.
Mor Agneta.

Nr 216. Vill någon af Iduns många förståndiga läsarinnor gifva mig ett godt råd. Jag har en son som efter aflagd studentexamen af ekonomisk skäl blef tvungen afbryta sina studier. Han har nu i två år varit vid telegraften, men trifs ej med arbetet där, utan säger sig hellre vilja utföra kroppsarbete. Nu har han aftvingat mig löftet att taga reda på om det finns någon trädgårdsmästarskola eller dylikt, där man gratis och mot fritt vivre kan få lära sig yrket. Jag känner ej alla till om någon sådan skola finnes hvarför jag ville bedja någon vara vänlig upplysa mig härom.
Bekymrad moder.

Nr 217. Har tänkt ha ett fotografier till tvättså, hur fortast och på bästa sätt få bort lukt och olja.
Stina.

Nr 218. Hvar bör en medellös gosse med hög och fallenhet för möbelsnickeri och dylikt, vända sig för att få sin utbildning.
15-åring.

Nr 219. Som jag är mycket intresserad af plastik, men ej har råd att bekosta några lektioner vore jag tacksam få veta, om det finns någon bok öfver detsamma och hvar den kan köpas.
Gunnel.

Nr 220. Huru skall afläget boende lärarinna komma i tillfälle att få läsa böcker, för dyra att köpa. Isynnerhet litteraturhistoria och dylika biografier, resekildringar m. m. Finnes bibliotek, som låna ut för längre tid, om man själf betalar postportot?
Th.

Nr 221. Har tänkt att tapetsera ett par rum, men när mjölet med knapp nöd räckte till hushållet, hvad skall vi då få att klustra med, fragar Ung flicka.

Nr 222. Kan någon af Iduns läsarinnor gifva mig namn och adress på någon som förfärdigar flossamattor till billigare pris än hemslödsaffärerna?
Gammal prenumerant.

Nr 223. Blifvande moder önskar få uppgift på någon lämplig bok med rådgifvare angående sin egen vård och barnets.
Mångårig prenumerant.

Nr 224. I nr 13 af Idun stått talat om mattor af papper och mat-varp. Vill någon upplysa om huruvida sked man använder och hvar mna får köpa papper till inslag. Hur groft klipper man inslaget? Väfvad av 2 eller 4 skaft.
Prenumerant i Södermanland.

Nr 225. Vore mycket tacksam för ett råd af Iduns välvilliga läsare i en för mig svårast fråga. Jag har under en tid af 1 1/2 år varit i sjukvårdstjänst, men nu blifvit tvungen att öfverge detta kall på grund af öfveranstängning. Äger jaggångsbetyg från 8-klassig högre flickskola med normalskolskompetens och har därjämte genomgått Bank-kurs och Handelskola. Skolbetygen äro medelmåttiga under det att betygen från sjukvårdstjänsten äro mycket goda. Vill nu gärna ägna mig åt en verksamhet, genom hvilken jag är i stånd att vara till hjälp och nytta och glädje för mina medmänniskor. Hur kan jag nu bäst göra detta. Är Sv. Fattigvårdsförb. en utbildningsanstalt och hvilken är i så fall dess adress? Finnes någon annan liknande verksamhet? Om det nu är mig möjligt med mina knappa förutsättningar få ägna mig åt något arbete med ideelt syfte hvad skall jag då bli? Tacksam för ett årligt råd.
25-åring.

Nr 226. Hvar genomgås kurs i landbruk för kvinnor och hvilken anställning kan påräknas efter genomgången kurs?
Landbruksintresserad.

BARA ETT VYKORT.

Nu var han ensam kvar, och nu hade en rysk granat gjort af med båda hans ben. Han berättade för syster Agneta att det egentligen inte var farligt alls då han blef sårad. Han kände en oändlig smärta i ena läret, men så föll han omkull och förlorade nog medvetandet genast, ty då han vaknade var det natt och allt var tyst och stilla omkring honom. Han kände att byxbenet var klabbigt och vidrigt att röra vid, men öndt hade han icke. Han låg och tittade på himlen, månen lyste klart och stjärnorna tindrade. Han låg och tänkte på så mycket, det var så vackert att ligga där på ryggen och se på stjärnorna — »Syster kan inte tro så vackert det var.»

Inte ett ord om allt det hemska, fula, fasansfulla, — bara att han var glad att han blef sårad och fick komma på sjukhus, och glad för att han icke skulle ut i kriget igen. »Det kan aldrig vara rätt att slå ihjäl hvarandra, aldrig,» orden kommo så stilla och hans kloka pojkbegon blefvo undrande och sorgsna. Hur hade hon icke hållit af honom och hur hade hon icke önskat sig en sådan bror! Och hur önskade hon det icke ännu mera nu här hemma, när hon såg bröderna och deras kamrater, bil- och teaterhjul-

Det modernaste NÄRINGSPREPARATET

På grund av sin sammansättning är Gigantos det mest effektiva styrkemedel, vålsmakande, föredrages väl av alla, tages med förtjusning av barnen.

Förordas av läkare för användning vid allehanda svaghetsstånd, rachitis, blodbrist, magsjukdomar, nervsjukdomar och efter långvariga infektionssjukdomar.

Flytande
pr flaskor kr. 1:85

Med kalkpulver
pr burk kr. 3:50

Gynna detta svenska preparat!

Erhålles genom alla apotek, å droghandel, samt från
141 14 RIKS AKTIEBOLAGET GIGANTOS, STOCKHOLM K. RIKS 141 14

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso-tillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller och årliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt av pensionen under den persons lifstid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4,5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.

Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

tar, när hon hörde dem i maklig middagsro diskutera rättsprinciper medan Europa kämpade därute på lif och död i ett brinnande inferno. Men hon orkade inte längre harnas och säga emot. Orden hade för längesedan mistat sin valör. — För ingen af sina patienter hade hon i förväg talat om att hon skulle resa. Det skulle gå lättare att skiljas då, trodde hon, och hon ville göra det hela så kort som möjligt, både för sig själf och dem. Först dagen före afresan, alltså sista gången hon skulle behandla dem, sade hon det. Hon tyckte att det stack som en knif i bröstet på henne för hvar gång hon sade — så glad och sorglöst hon kunde: »Vet ni, att i morgon skall jag resa.» Det var henne nästan omöjligt att bibehålla jämnviktens inför så mycken bestörtning, så många utrop och frågor. Hvarför? Men hvarför skulle syster resa nu, var det alldeles nödvändigt? Skulle nu en annan, ny, frammande komma i hennes ställe? De tyckte ju så mycket om henne, hvarför skulle hon resa ifrån dem. — Hemma i hennes land var ju icke krig, så där var väl ingen som behöfde henne?

Inne i salen, där Kohl hvar, kom hon sist. Hon började behandla en patient. Då hörde hon sitt namn ropas sakta bredvid henne. Det var kamraten, syster Ruth, som sade: »Ser du inte, att han har hört att du skall resa, kan du inte se det på honom.»

Agneta tittade upp. Borta vid väggen stod Kohl. Han var nu så pass, att han kunde linka omkring på sina kryckor. Lutad mot väggen bara såg han på Agneta med sina stora hundögon, såg och såg, tills hon tyckte hans blick gick tvärs igenom henne. Då hon var färdig med sin patient gick hon bort till honom. »God morgon Kohl», började hon, men längre hann hon aldrig. Med samma insjunkna botenlösa ögon fastnitade vid hennes ansikte frågade han tillbaka:

(Forts.)

Sjukhem,

förstklassigt, välbelagdt, beläget i vacker trakt af småländska höglandet med god tillförsel, kan få öfvertagas på förmånliga villkor. Svar: »Sjukhem», Box 31, Vexjö.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Saga. En svag Andersen-imitation. Duger inte.

Gammal mångårig prenumerant. Det efterfrågade stakluset finns hos den bekanta firman Asp i Köpenhamn, men som den ärade insändaren förmodligen har sig bekant råder exportförbud på ljus i Danmark.

Ingenjör. Afböjes.

E-s. Bj bortglömdt. Men det har hittills saknats utrymme.

Novis. Duger inte.

Kams. Den gick i papperskorpen.

Ib. Den »lyckan» var alltför bräcklig.

Mirena. Novellen är ej skriven utan talang, men vi ha ej plats för den. Ni bör bemöda Eder om att skriva mera koncentreradt.

Karga. Atersändes sedan vi mottagit porto.

Sigbritt. Ett bedröfligt exempel på skriffkläda.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

BILDAD, BÄTTRE, anspråkslös flicka frisk stark och barnkär får plats hos liten apotekarefamilj som barnfröken och husmors hjälp och sällskap. Sökande bör vara sykunnig samt något van vid hushållsgöromål. Svar till »Ruth och Margareta», Iduns exp. f. v. b.

BARNSKÖTERSKA erhåller plats omkring 1 juli, att sköta förstfödda barnet i enkelt hem.

Sökanden skall s. f. tämdigt sköta barnet samt jämväl (med flickas hjälp) tillse hemmets skötsel. Sv. m. betygssafskr. o. lönepret. samt uppg. om ålder emotens inom 8 dagar till »Y. E. J., Växjö p. r.

ENKEL OCH SANT BILDAD flicka, från godt hem, önskas nu inst. aug. för privat läsning i hem på landet, med 2 nybörjare, samt 1 gosse från småskolans andra klass. Sökande bör ha god erfarenhet vid sådan undervisning, ha genomgått kindergarten, samt vara kunnig i tyska språket. Svar med angifvande af fördragning jämte referen er till »Privat läsning» Iduns exp. f. v. b.

EN MUSIKALISK lärarinna önskas till hösten för en nybörjare. Svar till fru E. Liljenstolpe, Eke-Ogestad p. Odensviholm.

BILDAD, MUSIKALISK husföreståndarinna, 40-50 år, önskas snarast till enkel prästgård. Sv. inom 8 dagar, med betyg o. foto till »Ansvarskansla», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, BARNKÄR FLICKA, villig att under husmoderns ledning utföra i hemmet förefallande göromål, erhåller plats genast, nära Göteborg. Sv. till »Skogshyddan», Askim.

EN LÄRARINNA för sinnesslöa barn önskas till landet 6 veckor und. ferierna. Sv. t. »A. H», Iduns exp.

I GODT HEM å egendom närheten af Södertelje får att biträda 1:sta Sept. undervisningsvan musikalisk lärarinna plats att läsa 4:de kl. kursen med 2 flickor. Vid. Nya Inack. Byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

TROENDE FLICKA får plats i liten prästfamilj i Jämtland nu genast. Sv. till »Jämtebygd», Iduns exp.

BÄTTRE FLICKA med god handstil, som räknar bra, erhåller plats som tekniskt biträde å apotek. Sv. till »Familjemedlem R», Iduns exp.

EN PLIKTTROGEN, ordningssam flicka, kunnig i enkl. matlag. o. bakt. får plats fr. 1 juli eller event. senare som ensamjungfru (gärna familjemedlem) hos familj, f. n. bosatt i Dalarna. Sv. m. betyg, rek. och foto samt löneanspråk till »Barnkär», Sörvik p. r.

LANDSTORMSLOTTERIET

Lotteriets föreståndare: ERNST NORÉE.

HUFVUDVINSTER:

Lotteriets kontrollant: Not. i Öfverståthållareämb. BIRGER LUNDBERG.

2 Kronor pr lott

Två presentkort å lifsmedel 8 000 kr.

Hvardera presentkortet gäller å 4 000 kr. Varorna få af vinnarna före den 1 Jan. 1920 valfritt uttagas på följande platser, hos här nedan förtecknade platser:

STOCKHOLM: Sthlms Slakteri A.-B., A. G. Bergfalk & C:o, Konsumtionsför. Stockholm.
GÖTEBORG: Helander & C:o, A. von Reis, Hulda Sköldberg.
MALMÖ: Fredrik Nyström, B. Aug. Nilsson, C. W. Söderberg.
NORRKÖPING: Aug. Eriksson & C:o, Erik Olsson, A.-B. Petterson & Jansson.
SUNDSVALL: Percy F. Luck & C:o, Sundsvalls Slakteri A.-B.

Egendomen Ledingehem, med 12 000 äbyggnader, 87,7 tunn. Kr.

Egendomen är synnerligen vackert belägen i Knifsta socken, Stockholms län, 6 km. från Knifsta järnvägsstation å järnvägen Upsala-Stockholm med en sammanlagd areal 87,7 tunn., hvaraf 27,7 tunn. är trädgård och åker, 4 tunn. äng och 56 tunn. skog och hagmark. Trädgården ligger i söderslutning och är försedd med fruktträd. Åkerjorden består dels af mylla, dels af lättjord på lerbottnen. Af skogen som på tre sidor omgifver egendomen, består ca 25 tunn. af utmärkt vacker ungskog, såväl barr- som löfskog. Skogens afkastning är större än gårdens behov. 5-10 tunn. skogs- och hagmark är odlingsbar. Gården föder tre hästar och 12 nötkreatur. Åbyggnaderna, som äro i godt stånd, bestå af boningshus samt ladugård och loge, båda under tegeltak.
Obs.: Årets gröda tillfaller vinnaren!

Bostadslägenhet i Sthlm 9 000 med full äganderätt. Kr.

Lägenheten är belägen Rörstrandsgatan 54, samt består af 2 stora, soliga rum och kök inom rymlig tambur med el. ljus, kokgas, v. c., hiss och piskbal-kong samt stora utrymmen. Tillträde den 1 Okt. 1917.

K-R-I-T-bil, 4-sitsig, 25 hkr. 6 500 Kr.

24-ÅRIG FLICKA önskar för sommar- ev. längre få komma i familj (ingenjör, tjänstemanna eller dyl.) att gå frun tillhanda. Villig deltaga i skriföromål. Sv. till »V. B.», Iduns exp. f. v. b.

elegant torpedkaroseri, goda ringar, från automobilfirman Philipsson & C:o, Stockholm. Ett års fritt garage samt utbildningskurs ingår i vinsten.
Bland de öfriga utvalda och dyrbara vinsterna märkas en **Salongsmöbel värd 2 475 kr.**, äfven som möbler komponerade af den främsta möbelarkitekten **Henning Möller.**

2 Kronor pr lott

Lotteriets utställningslokal, Birger Jarls G. Stockholm. - Lottor å 2 kr. säljas öfverallt, till landsorten efter rekvisition utan förskottslikvid, helst å brefkort under adr.: Landstormslotteriet, Nybrogatan 11, Sthlm 5, då 35 öre till porto och dragningslista tillkommer.

ARNKÅR FLICKA erh. genast pl. å landet för att hjälpa frun med emmens skötande und. sommaren amt att vid terminens början sköta kohlshåll i Uppsala för två barn. 4v. m. lönepret. till Ullbolla Sägkerby.

OM HUSHALLERSKA i enkelt, äldre prästhem på Gottland önskas endast el. 1 juli stadgad, bättre flicka. 4v. med relationer, foto samt lönespråk till »K.», Iduns exp. f. v. b.

Examinerad sjuksköterska, äfven kunnig i sinnessjukvård erh. plats som biträdande förestånderska vid Växjö Hospitals mansafdelning den 1 inst. aug. Ansökan och betygsafskrifter insändas före den 1 juli till överläkaren vid Växjö Hospital.

Deutsche nit umfassender Allgemeinbildung, erfahren in Buchführung, Krankenpflege, Haushalt und Kochen sucht passenden Wirkungskreis. Zusschrift, rbit. Mumme, Hamburg, Ackermannstr. 14/16.

Bildade hushållskun. flickor erh. platser såsom husmors hj. i goda hem. Familjemedl., Palmquist C:o 17 Malm-skinnadsgatan Stockholm.

Husmoderstjänsten vid Länslasarettet i Falun är till utlysning ledig. Ansökningar, åtföljda af betyg insändas till Lasarettedirektionen före den 20 innevarande månad.
Lön 600 kr. jämte 20 proc. dyrtidstillägg, god utsikt om ökad lön till hösten. Öfriga förmåner: bostad, lyse, kost och tvätt, 1 månads semester pr år, under hvilken tid utgå kostpengar.
STYRESMANNEN.

Skollöslärlarinnor, erfaren, duglig, o. arbetsam, äg. utprägl. ordningssinne, verklig förmåga att undervisa samt ett jämnt, godt lynne, erh. pl. vid husmodersskola i Stockholm. Betygsafskrift, foto, och uppg. å lönepret. insändes till »E. H.» Klinten p. r.

Bättre landbrukeredotter ca 25 år, kunnig i matl. o. städn., ordentl. o. pålitl. erh. plats omkr. d. 15 juli hos nygifta. Sv. med foto samt betyg o. närmare upplysning. lönepret. etc. till »J. R. 1917», Iduns exp. f. v. b.

En elevplats finnes ledig den 1 juli vid kronpr. Margaretas Vårदानstalt för tuberkulbarn. Elementar- och skolbetyg insändas under adress Föreständarinnan, Anstalten, Kullveden.

Platsen som köksförestånderska vid Sätters hospital är till ansökan ledig och skall tillträdas helst redan den 1 nästkommande juli.
Förmåner äro f. n.: kontant be-gynnelselön 715 kr. och slutlön 1,001 kr. (3 älderstillägg efter 2, 5 o. 10 år), 1:a kl. kost, bostad om 2 rum jämte möbler och sängkläder, tvätt m. m. (Enligt hos regeringen hvilande förslag angående hospitalpersonalens uppförande å ordin. stat skulle köksförestånderskan erlätta en begynnelselön af 1,260 och en slutlön af 1,800 kr. kost inbegripen.)
Ansökan, åtföljd af styrkta betygsafskrifter, frejd- och läkarbetyg samt fotografi, torde före den 20 innevarande juni insändas till Hospitalens kontoret SÄTTER.

Värdinna sökes av 32-årig, högskolebildad skogsman i själfständig ställning, bosatt i mellersta Sverige. Endast å bildad, hushållskunnig och i öfrigt fullt kompetent att sköta ett hem samt med glad och hurtigt lynne, reflekteras. Sport- och musik-intresse desutom ger förträdelse. Alder ej öfver 30 år. Lämplig kan påräkna hög lön. Svar med utförl. upplysning och rek. samt fotografi, som returneras, till »Skogishem», Iduns exp. f. v. b.

Norrländska,

som genomgått elevkurs i 14 mån. å länslasarett samt varit vikarierande sjuksköterska i 4 mån. önsk. privatvård (ej för lungsjuktig) eller plats å anstalt; villig att deltaga i samt kunnig i husl. göromål. Goda rek. finns. Sv. till »Sjukvård 1917», S. Gumelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Målare.

För målning af två prima porträtt event. flera sökes målare i sommar till landet. Svar till »Porträtt», Iduns exp. f. v. b.

Handarbetslärlarinnor,

kompt. undervisa i linne- och klädsömn. erh. pl. vid husmodersskola. Ansökn. åtföljda af foto. etc. insändes till »E. H.» Klinten. p. r.

Sjukskötersketjänsten

inom Kalmar Provinsialläkaredistrikt kungöres härmed ledig till ansökan. Förmåner: 700 kr. årligen, fria resor och vivre vid tjänsteförändringar, 3 kr. för smittrening efter tuberkulos, 1.50 för smittrening efter andra smittosamma sjukdomar. Ansökan insändes till provinsialläkare Hagberg, Kalmar.

Husmoder-befattningen

vid Nyköpings lasarett är den 1 nästk. Augusti ledig att tillträdas af energig och praktisk person med de förutsättningar i öfrigt, som äro erforderliga för en dylik befattning. Ansökan, ställd till Lasarettedirektionen, skall vara åtföljd af läkare-, älders- och kompetensintyg samt hit inlämnad före den 1 inst. Juli. Sjuksköterskeutbildning ej erforderlig. Förmåner: årslön 700 kr., dublett med bekvämligheter samt allt fritt. Nyköping i Maj 1917.
Lasarettedirektionen.

Till hösten

ha under många år stenografplatser anmältas lediga i långt större antal än hvartil sökande funnits. Med anledning häraf anordnas kurser, som fortgå under sommaren. Nybörjare, som anmäla sig till 26 Juni, medhinnva fullständig utbildning till Oktober.

Stenografbyrån

(Sveriges Centralinstitut för stenografi och maskinskrifning). Riks o. Allm. 27 87. 31 Regeringsg. Stockholm.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsg. 107. Riks o. Allm. tel. 4047. Kl. 9 f. m. - 4 e. m. (lörd. 9-2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbeta med sällskapet Barnavård!
UNG BILDAD flicka, examinerad kindergartnarlärarinna med praktik, önskar under sommaren plats att tillse och sysselsätta, ev. läsa med barn. Svar till »Kindergartnarlärarinna» Iduns exp. f. v. b.

UNG SMASKOLLÄRARINNA önskar under sommarferierna 5 juli-10 aug. emot fritt vivre lära hushåll. Svar till »1917» Vesta, Kumla.

UNG EX. SJUKGYMNAST önskar mot fritt vivre och fria resor plats i treflig familj på egendom eller medfölja till badort. 2 1/2 år i England. Svar till »Sjukgymnast» Mjöhult p. r.

UNG, BÄTTRE FLICKA önsk. plats mot fritt vivre att gå frun tillhanda, eller biträda vid förekr. skriföromål i prästgård el. herrgård. Eller som hjälp och sällsk. medfölja äldre dam till badort. Sv. t. »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

EXAM. SJUKGYMNAST, som genomgått ett halft års sjukvårdskurs å större lasarett önsk. anställning ant. som assistent åt läkare eller i familj. Musikalisk, frisk och stark. Sv. till »Gymnast 1917», Iduns exp.

UNG, BILDAD FLICKA 25 år söker plats i fin familj (eller hos änka) där tjänare finnas, som husförestånderska e. d. Gärna där barn finnas. Är verkligt kunnig i matlagning o. allt som hör till ett hems skötande. Sv. t. »Duglig 25 år», S. Gumelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

UNG, ELEMENTARBILDAD FLICKA önskar komma i godt hem på landet, där tillfälle finnes att lära hushåll. Äfven villig läsa med barn. Tacks. för sv. snarast till »Skånska», Lund, p. r.

UNG FLICKA önskar under ferierna för att få vistas på landet läsa med 1 å 2 minderåriga barn. Begäret svar märkt »16 år till Sv. Telegrambyrån Örebro.

UNG SMASKOLLÄRARINNA önskar plats att läsa med barn eller hjälpa till i hushåll und. sommaren mot fr. vivre. Sv. till »Sir» Iduns exp. f. v. b.

UNG BÄTTRE FLICKA önskar pl. som husmoders hjälp och sällskap där jungfru finnes. Genomgått hushållsskola, sex månaders kurs i klädningssömnad, kunnig i handarbeten. Någon lön önskas. Familjemedlem. Sv. till »Gladlynt och reell», Kungsängen p. r.

19-ÅRIG PRÄSTDOTTER, sjukvårdskunnig, önskar som hjälp o. sällsk. plats i god familj eller att medfölja till badort. Sv. till »E. J.», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE FLICKA önskar plats i godt hem, (hos ensam dam eller liten familj.) Hjälpl till gosfysior önskas. Sv. till »J. Familjemedlem», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Guvernânt.

8-klassigt bildad flicka med goda betyg önskar komma i enkel familj för att läsa under höstterminen med barn i första eller andra elementarklasserna, som på grund af klenhet eller annan orsak ej kunna få del af skolundervisningen nämnda tid. Sv. till »I augusti 1917».

Hvar skall jag tillbringa min sommarsemester?

Stockholms omgifningar:
VID MÅLAREN. Pensionat Fagerudd har utmärkta strandbad och skogspromenader. Begär prospekt af Konditor Lundevall, Enköping.

Jämtland:
PENSIONAT NYLAND, 20 min. väg från Hållands station, vackert läge, utsikt öfver Ristafallen och Indalsälven. God inackordering. Öppet 20 juni-sept. Lungsiktiga mottagas ej. Närmare meddelar: Fru Malla Wiklund, Nyland, Hålland (Jämtland).

24-ÅRIG FLICKA önskar för sommar- ev. längre få komma i familj (ingenjör, tjänstemanna eller dyl.) att gå frun tillhanda. Villig deltaga i skriföromål. Sv. till »V. B.», Iduns exp. f. v. b.

Latinstudent, med mångårig undervisningsvan önskar sommarkondition. Svar till »Student 15» Svenska Telegrambyrån, Malmö.

Ung, frisk skånska, som genomgått Margaretskolans kindergartenseminarium som äfven berättigad till undervisning i de förberedande klasserna, söker plats i skola eller i familj. Har också genomgått en kort kurs i barnavård. Goda rek. Sv. t. »V.», Helsingborg.

I godt trefligt hem

på landet önsk. förlofvad norrländska komma för att vara bejällig vid o. sätta sig in i hushållsgöromål mot fritt vivre. Sv. t. »Hösten 1917», Södra Tidn.-kont. Sthlm.

INACKORDERINGAR

FÖR EN 17-ÅRS FLICKA sökes god och treflig inackordering und. juli mån. helst i mell. el. södra Sverige, där tillfälle till bad och jämnrigt sällskap finnes. Svar till »Inge-gård» Göteborg 4 p. r.

TVA SJÄLVFORSÖR. önska under juli mån. inack. i landthem, ej för långt fr. Stockholm. Svar med prisuppg. till »Ej andra inack.» Dag. Nyh. Kungsg. 71.

UNG DAM af god familj önskar under sommaren inackordering på landet, helst å herrgård i Sörmland, Östergötland, Skåne eller Värmland. Sv. med pris o. fullständig beskrifning till »H. L.», Nord. Komp. Annonsbyrå.

ANGENÄM sommarinackordering önskas af hurtig, bildad dam, där tillfälle gifves till friskt landlif (om möjl. ridning) och någon handledning i matlagning. Sv. till »Trefligt hemlif», Iduns exp., Stockholm.

För frisk 13-årig dotter

önskas inackordering på landet i god familj där kamrater finnas. God hvardagskost och tillfälle till bad. Ej pensionat. Referenser önskas och lämnas. Svar med prisuppgift till »Sommargladje» Iduns exp. f. v. b.

Elfkullens Husmodersskola,

Jemshögsby, börjar höstkursen 20 sept. Undervisning i finare och enkla matlagning, bakning, syltning, konservering, jämte väfnader, linne- och konstsoin, knyppling m. m. Prospekt mot dublett porto. Selma Gustafson, föreständarinna, adr. till 5 sept. S med by.

Dalarne:

SVÄRDSJÖ HVILOHEM erbjuder hvil-la och hemtrefnad i lugn, vacker trakt af Dalarne. Närmare meddelar fröken Lydia Johnson, Svärdsjö. Riks 29.

Västkusten:

Fiskebäckskil Restaurant Utsikten REKOMMENDERAS.

Tyra Rinmans Konvalescenthem för barn

Rikstelefon 16. HINDÅS. Såväl friska som klena, men ej smittosamt sjuka barn, mottagas. Ferieundervisning kan erh. Anmälningar för sommaren mottagas. Prospekt sändes och förfrågningar besvaras af Tyra Rinman. Ex. sjuksköterska.

Ferieläsning.

Två eller tre barn som önska undervisning i ett el. flera ämnen till 1:a, 2:dra el. 3:dje klass, erh. så-dan, jämte god inackordering o. vård, å vacker egendom i Södermanland. Undervisning tillammans med egna barn i ålder 8-12 år. Lektioner i det fria. Närmare upplysning lämnas å Rikstel. 68 17. Allm. /203 71.

Fullständig utstyrel för hemgift.

Färdigsydt dam- och barnlinne. Egen svtatler. Profver sändas på begäran.
A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Barnsköterskekurs

vid Flensburgska Vårदानstalten för spåda barn i Malmö börjar den 1 sept. 1917. Kursen är ettårig. Ansökningshandlingar torde insändas snarast och senast före nästkomm-ande juli månads utgång till Anstal- tens överläkare.

För antagning till elev fördras med läkarebetyg styrkt godt hälso-tillstånd, fyllda 18 år och elementar-skol utbildning eller motsvarande skol utbildning (betygsafskrift) samt rekommendation af två trovärdiga personer.

Afgiften, 150 kr. erlagges vid an-tagningen. Närmare upplysningar meddelas af Husmodern.
ÖFVERLÄKAREN.

MARSTRAND.

Pensionat Nygren rekommenderas.

Värmland:

DOKTORINNAN VILMA ERIKSSONS Hvilo hem, beläget 15 min. skogs-väg från Arvika. Adr. Högås, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

NORGE:

TONSASEN KURHOTELL, Valdres, 2,000 fot öfver havet. Öppet hela året. Alla slags bad. Tennis o. Biljard. Elektriskt ljus. Central-värme. Utmärkt kök. 70 rum.

Doktor Heüman

Kungssportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Gymnastikdirektörsexamen
aflygges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs

kurs i massage och sjukgymnastik.

Begär prospekt!
Stockholm. : : Holländaregatan 3.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Vid Professor Unmans Institut

börjar d. 20 sept. ny (ett-årig) kurs
i **Massage och Sjukgymnastik**

Begär prospekt.
Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Hennaextrakt oöfverträffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7:50 + Porto. Diskret försändelse.

Hennapulver i paket.
Pris Kr. 2.50, 3.- och 4.- + porto.

Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

EBBA BECKMANS
HYGIENISKA SALON

ANSIKTSMASSAGE (även syrebe-
handl.) Härmassage enl. Dr Bar-
dins metod. Manicure, Pedicure.
Frisering - Champonering.

Grefteuregatan 3.
Riks Tel. 706 53. Allm. Tel. 401 00.

VÅRDA HÅRET
om det är sjuk eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL.

Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu
hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.

Återförsäljare rabatt.

Tinktur Içilma.

Säkert medel för Pormaskar och Fin-
nar, gör huden ren och klar. Pris
3 kr. pr flaska + porto. Försändes
diskr. Ebba Beckmans Hygieniska
Salong Grefteuregatan 3, Stockholm.
Allm. Telef. 401 00 Rikstel. 706 53.

Bad och Tvätt!

Tvättning, mangling och stry-
kning af privatkläder utföres på
ett i allo förstklassigt sätt i
Mälarbadets Bad-, Tvätt- &
Strykinrättning.

Mälarbadets priser å bad och
tvätt alltid de lägsta.

Tvättinr.: Allm. 93 44 Badet: Allm. 93 43
Riks 38 15 Riks 38 14

TRICOPHEROUS

är världens förnämsta Hår-
medel och öfverträffas icke af
något annat liknande preparat.
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-,
Drog- och Coiffyrfärfärer.

Under
Juni, Juli och Augusti

hålles
Iduns Expedition

öppen
Lördagar kl. 9-3. Öfriga hvardagar 9-4.

**Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushäll-
ningsskola**

för utbildande af lärarinnor, Rimforsa, börjar ny 2-årig kurs den 1 oktober.
Ansökningar böra vara inlämnade före den 15 juni. Inträdesfordringar, afgifter,
ansökningshandlingar m. m. se prospekt som sändes på begäran.

Herrsätra Skolgård,

8-klassig flickskola, helpension, börjar sitt femte läsår den 15 Sept.
1917, å Molstabergets egendom, Mölnbo.

Endast **välartade** barn mottagas.
Prospekt på begäran.
Anna Sundin.
Riks Mölnbo 4, (2 sign.) Adr.: Molstaberget, Mölnbo.

Annonsera i Idun!

KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYRSLAR
17 HAMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

Det spelar en
stor roll att uppträda med
vackra och blanka naglar
LYX
NAGELPULVER
giver utan besvär, en
härlig glans åt naglarna.

© **PÄRMAR** ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från
IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

- Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 30 öre
- Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." " 0: 50 + " 10 "
- Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" " 0: 50 + " 10 "
- Samtliga tre pärmar . . . . . " 2: 50 + " 30 "

MÄRKET MARKATTAN

"Ett glänsande resultat"
(HOS ALLA HANDLANDE)
Sunlight Såptvål Aktiefbolag
Göteborg

**En svensk symaskin till
hvarje svenskt hem.**
Med solid konstruktion förenar
Husqvarna symaskin teknisk
fulländning i utförandet.
Den betalar sig!
Husqvarna
Symaskin

SJU

dagar i veckan
läses en annons i

IDUN

Annonsera i Idun!

5te upplagan
IDUNS KOKBOK

afhandlar såväl matlagning i
vanlig bemärkelse som bak-
ning, konservering af kött,
fisk, frukt, grönsaker och
svamp, karamell- & konfekt-
kokning, beredning af dry-
cker och charkuterivaror, ser-
vering, borddukning och ser-
vettbrytning. Kokboken är rikt
illustrerad, med 12 färgtrycks-
planscher, med afbildningar
af fåglar, fiskar och svampar
samt grönsaker jämte 4 styck-
ningsplanscher för kött och
16 olika servettbrytningar ef-
ter fotografier.
Till salu i alla boklädor erhål-
les den portoifritt mot insänd
likvid kr. 5:50, direkt från

IDUNS EXPEDITION,
STOCKHOLM.

IDUNS KOKBOK

Utgifven af
ELISABETH ÖSTMAN.

IDUNS KOKBOK

är vår modernaste kokbok
till utstyrsel och innehåll.
Bokens alla 1.071 recept äro
praktiskt pröfvade vid
Elisabeth Östmans Husmo-
derskurser o. öfverskådligt
uppställda, med ingredi-
ensernas vikt eller rymd-
mängd noggrannt angifna.
Äfven helt unga hus-
mödrar och tjänarinnor
med mindre erfarenhet
finna härigenom en sä-
ker handledning i

IDUNS KOKBOK.
PRIS; INB. 5: 50.